

Bo SKEI izstopil iz prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, organiziranega pri ZZSZ?

Franci Klepej (desno) in Franc Henigman (levo) članov republiškega odbora SKEI nista prepričala, da je nedavna podražitev premije prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja sprejemljiva za člane tega sindikata. (Več na strani 5)

Proti dvema vrstama delavcev

Ekonomsko-socialni svet (ESS) je to sredo zasedal v prostorih Celjskega sejma. Na predlog Obrtne zbornice Slovenije in Združenja delodajalcev obrtnih dejavnosti Slovenije je razpravljajal o zaščiti malih delodajalcev in spodbujanju zaposlovanja pri njih.

Razprava je pokazala, da se socialni partnerji z nekaterimi predlogi že strinjajo, o drugih pa se bo treba še pogajati. Pogajanja o tej tematici bodo sestavni del pogajanj o novem socialnem sporazumu, ki bo dobil novo poglavje. Razprava je opozorila na nevarnost, da bi na podlagi predlogov obrtne zbornice in delodajalcev pri nas nastali dve vrsti delavcev. Zaposleni v večjih in srednjih podjetjih bi imeli bistveno več pravic kot v malih.

Socialni partnerji so se še dogovorili, da bodo na eni od prihodnjih sej ESS obravnavali analizo sistema dualnega izobraževanja. Gradivo za razpravo bodo pripravila pristojna ministrstva.

Več o seji v prihodnji številki

Pogovor z Leopoldom Klančnikom, predsednikom sveta delavcev v Impolu

Skrbimo, da ne pride do nazadovanja

(stran 6)

Pogovor z Ivanom Furlanom Kodrmacem, sekretarjem ZSSS za Posočje

Sindikalni zaupniki med dvema ognjema

(stran 4)

Kdo bo skrbel za bolne?

Ker se sindikati, v katerih so organizirane medicinske sestre, z vladnimi pogajalci niso mogli dogovoriti o postopnem povečanju plač, so za 1. oktober napovedali stavko. Razhajanja med vlado in sindikati so zlasti pri rokih, v katerih naj bi medicinske sestre prejele dodatek za zdravstveno nego. Gibanje za pravičnejše razmerje med plačami zdravnikov in medicinskih sester se je začelo po znani in neprijetni stavki zdravnikov, s katero so pred dvema letoma izsili-li poklicno kolektivno pogodbo. Ali bo medicinskim sestram uspe-lopiti do svoje pogodbe brez tako grobe akcije na račun obolelih, ne proti delodajalcu, bomo videli v naslednjih dveh tednih.

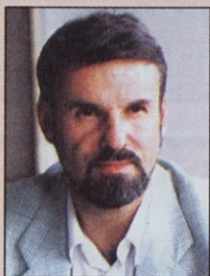
Ferdo Kotnik, predsednik sindikata podjetja, ki se je razvilo iz bivše Tovarne meril Slovenj Gradec, pripoveduje, kako so delavci, da bi rešili podjetje, najeli celo kredite (stran 8)

Mednarodne konference o pokojninskih sistemih in njihovih spremembah se je udeležilo tudi precej predstavnikov sindikatov. Slišali so veliko novega, zlasti to, da ni ene same in edine rešitve, in tudi, da je reforma proces. Ugotovili so lahko, da so pri marsičem imeli prav in zato dosegli nekatere cilje, ki so jih določili ob beli knjigi. Zdaj bo verjetno čas graditve novega sistema. Največje ločnice so nedvomno upokojitvena starost in odbitki za neizpolnjene pogoje; tudi o odmerni stopnji bo treba še kaj reči. Izkušnje iz EU in tranzicijskih držav so zelo različne, tudi vloga Svetovne banke je zdaj bolj jasna.

Več na straneh 2 in 3

Kaj nam pa morejo!

Piše: Rajko Lesjak,
sekretar ZSSS

Si lahko zamišljamo šikaniranje sindikalnih zaupnikov in delavcev, če je seveda znanilec nečesa to, kar se sedaj dogaja v nekaterih podjetjih s sindikalnimi zaupniki in delavci po Sloveniji, ko bo sprejet nov zakon o delovnih razmerjih in kolektivnih pogodbah! Težko je zanikati spoznanje oziroma resnico, da je bil, je in bo denar vrednota, okoli katere se ta ljubi svet vrti skupaj s to preljubo demokracijo. Težko pa sprejmeš dejstvo, da to pehanje za denarjem ne pušča prostora morali, omiki, poštenju, socialni in nenazadnje sami pravni državi. Tako se nekateri, čez noč nastali novodobni delodajalci v ihti in pehanju za dobičkom, ki naj nastane ali pa nastaja čez noč, ne ozirajo prav na nič. Ne na odločbe inšpektorjev, ne na zakone, ne na sodišča, ne na ustavo; prav imuni

so že postali pred javnostjo, njihovo geslo je: kaj nam pa morejo v tej državi. Tako da se človek vpraša: se mar jemljejo zgledujejo prav po tej državi?

Zgleda je vredna akcija oziroma protest SKEI, ko so s protestom opozorili državo, da se kršijo pravni red in človekove pravice, da se kršijo sindikalne pravice, da se s takimi kršitvami načena tudi demokracija. Vreči sindikalnega zaupnika na cesto, ob tem, da imamo za delovanje in varstvo sindikalnih zaupnikov med drugim kar nekaj pravic, kot na primer:

- delodajalec mora sindikatu zagotoviti pogoje za hitro in učinkovito opravljanje sindikalnih dejavnosti v skladu z veljavnimi predpisi, s katerimi se varujejo pravice in interesi delavcev. Delodajalec je dolžan sindikatu omogočiti dostop do podatkov, ki so potrebni pri opravljanju sindikalne dejavnosti;

- sindikalni zaupnik ima pravico zagotavljati in varovati pravice in interese članov sindikata pri delodajalcu. Sindikalni zaupnik mora izvajati sindikalno dejavnost v času in na način, ki ne ovira poslovanja delodajalca;

- sindikalni zaupnik je varovan pred odpovedjo in mu delodajalec ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi brez soglasja sindikata, razen če je to soglasje nadomeščeno z odločitvijo sodišča ali če so podani razlogi za izredno odpoved ali zaradi postopka prenehanja delodajalca ali prisilne poravnave;

- sindikalnemu zaupniku zaradi sindikalne dejavnosti ni mogoče znižati plače ali proti njemu začeti disciplinskega postopka ali odškodninskega postopka ali ga kako drugače postavljati v manj ugoden ali podrejen položaj.

Kaj pa država? Mar naj nemo spremlja te kršitve, ko jih je prej na veliko veselje državljanov in države verificirala v mednarodnih konvencijah? Po sedanjem obnašanju kaže, da jih je verificirala samo zato, da bi bila všečna Evropi. Mar ima še čas, da se sprašuje, ali naj uporabi vsa pravna sredstva in zavaruje spoštovanje pravnega reda? To bi morala storiti. Bojim pa se, da bo žal ubrala tretjo pot – preprosto bo znižala raven pravic, misleč, da bo zato manj kršitev, ker je sedanja raven tako in tako previsoka. Kakšna ironija! Da je ironija še večja, se te pravice krčijo pod krinko prilaganja Evropski uniji, beri: zaradi harmonizacije slovenske zakonodaje. In kaj v tej zgodbi vliva dodatno zaskrbljenost? Da ne protestni shodi, ne odločbe pristojnih organov in institucij, ne medijska obsodba oziroma obsodba javnosti prav nič ne zaležejo. Sindikalni zaupnik je nezakonito na cesti, delavci ne dobijo plače, še več, namesto plač jim po pošti pošljejo delovne knjižice in nikomur, ki kar počez krši zakonodajo, se prav nič ne zgodi. Vsi se namreč vprašajo, ali je kršitelj iz njihove stranke. Če je, počakajmo, pravijo, saj sodni mlini meljejo počasi. To so tudi teme, ki pred lokalnimi volitvami "ne vlečejo", ker so pomembnejši asfaltirani metri cest po vaških ulicah. Tudi sicer zavzemanje za delovnopravne in socialne pravice ne prinaša veliko političnih točk. Na žalost imajo tudi nekateri sindikalni funkcionarji in sindikalisti do teh problemov preveč mačehovski odnos. Ko človek vse te niti poveže skupaj, lahko preprosto ugotovi, da ljudi take stvari bolj malo zanimajo in da so nekateri pripravljani zažgati tujo hišo samo zato, da bi zase spekli jajca.

Sindikalisti bi morali izstreliti vse opozorilne salve iz vseh topov, da bi se takšno obnašanje v verigo povezanih v kali zadušilo. Ko se bo to razraslo, bo prepozno.

Opozorila in proteste bi morali razposlati tako po državi kot zunaj nje. Sindikalne zaupnike pa zavarovati z vsemi sredstvi sindikalnega boja.

Mednarodni

Ministrstvo za delo je ta ponedeljek in torek organiziralo mednarodno konferenco Pokojninski sistemi in njihove spremembe v EU in Sloveniji na pragu 21. stoletja. Cilje konference je predstavil minister Tone Rop. Tuji in domači strokovnjaki pa so predstavili številne spremembe pokojninskih sistemov, tako uspele kot neuspele, ki bodo lahko naši politiki pomagale najti pravo pot. Iz besed tujih strokovnjakov velja uvodoma poudariti zlasti to, da nihče ne more nikomur vsiliti obveznega modela, takšnih menda sploh ni. Madžarska bo, kot vse kaže, morala svoj sistem kmalu spremeniti.

O izkušnjah

Po Ropovih besedah se je naša vlada odločila poslati v državni zbor predlog zakona, ki temelji na medgeneracijski pogodbi. Pri pripravi predloga, nastajati je začel pred dvema letoma, so sodelovali vsi zainteresirani. Razprava je pokazala veliko različnost interesov, med socialnimi partnerji je prišlo celo do konfliktnih odnosov. Pripravljalce zakona čaka še težavno usklajevanje. Tisto, o čemer se bodo socialni partnerji uskladili, bo vlada poslala kot svoje predloge v državni zbor naknadno.

Najpomembnejši cilj naše reforme je povečanje povprečne upokojitvene starosti. Ta naj bi po besedah Janeza Prijatelja, direktorja ZPIZ, dala kar 70 odstotkov rezultatov reforme. Starost ob upokojitvi je pri nas med najnižjimi, tako glede zakonskih zahtev kot v stvarnosti.

Tuji strokovnjaki so udeležence seznanili z vsebino reform v državah članicah EU (Nemčiji, Veliki Britaniji, Irski, Italiji, Portugalski, Švedski, Danski in Finski). Pripravili so tudi primerjalno analizo sprememb pokojninskih sistemov Češke, Poljske, Madžarske in drugih tranzicijskih držav. Posebej je bila predstavljena tudi reforma v Makedoniji. Vsaj nekatere od predstavljenih sprememb sistemov v teh državah bomo skušali predstaviti še v naslednjih številkah Nove Delavske enotnosti.

Kot je povedal Fritz von Nordheim, predstavnik Evropske komisije, se članice EU o spremembah pokojninskega zavarovanja odločajo same. Enotnih rešitev za spremembe sistemov pokojninskega zavarovanja EU nima, sprejema pa zelene in bele knjige in tudi direktive. Evropska komisija v rešitve posameznih držav ne more posegati. Sprejela pa je direktivo o enakih pravicah za-

konferenca o reformi pokojninskih zavarovanj

varovancev, ki jo članice EU spoštujejo. To je nujno potrebno zlasti zaradi migrantov – iz države v državo zdaj hodijo za delom zlasti strokovnjaki, pred leti pa so delo prek meje iskali zlasti nekvalificirani delavci. Zaradi skupnih ciljev, zlasti varne starosti, pa si članice EU izmenjujejo izkušnje, da bi lahko same prišle do najboljših rešitev. V spremembe pokojninskih sistemov vzhodnoevropskih držav se Evropska komisija ni vmešavala.

Za varno starost, kar je tudi cilj pokojninskega zavarovanja, namreč ni ene same rešitve, to tudi tehnično ne bi bilo mogoče. Bolj pomembno je, da države uvedejo fleksibilni sistem, ki omogoča nove in nove spremembe. Pri iskanju rešitev ne gre le za najboljše ekonomske rešitve, ampak tudi za demokratičnost države, ki povezuje državljanke in jim zagotavlja varno starost.

V Sloveniji bomo po Nordheimovih bese-

Sicer pa pozna Evropa dva osnovna modela pokojninskega zavarovanja. Na severu je bolj pogost Beveridgev naložbeni sistem, na jugu pa Bismarckov dokladni sistem. Upokojitvena starost je za oba spola skoraj v vseh državah 65 let. Zaradi visokih odbitkov za manjkajoča leta bi bilo najbolje, da bi se ljudje upokojevali ob izpolnitvi vseh pogojev, sicer morajo računati z nizkimi pokojninami ali nanje celo čakati. Kljub temu sedaj veliko ljudi pred upokojitvijo več ne dela. **Problemi obeh osnovnih modelov pokojninskega zavarovanja pa so zelo podobni. V veliki meri izhajajo iz novih gospodarskih razmer, zaradi česar je nezaposlenost zelo visoka, zaposlitev pa je vedno manj zanesljiva, še posebej v istem podjetju. Vse več ljudi dela le honorarno, plače se zelo spreminjajo.**

Po besedah Krzysztofa Hagelmajerja iz Mednarodne organizacije dela se pokojnin-

Reformo je dosedaj opravilo le malo držav, v večini se o velikih spremembah še razpravlja. Prva je pokojninsko zavarovanje reformirala Češka, za njo še Latvija in Madžarska. Poljska se bo verjetno odločila še letos. **Češka reforma temelji na dokladnem sistemu, pravice iz obveznega zavarovanja so neposredno povezane z vplačili.** Uvedli so tudi prostovoljno zavarovanje. Upokojitvena starost bo postopno povečana na 62 let, enako za ženske in moške. Nadomestitvena stopnja za 40 let delovne dobe bo 60-odstotna.

Madžarska je uvedla dva stebra, poleg dokladnega še naložbenega. Upokojitveno starost za oba spola bodo postopno povečali na 62 let. Po uveljavitvi sprememb pokojninskega sistema je prišlo do nekaterih večjih problemov. Za drugi steber se je odločilo štirikrat več zavarovancev, kot so pričakovali. **Primanjkljaj v pokojninski blagajni je tudi**

drugih držav je treba dobro premisliti

Krzysztof Hagelmajer (prvi z leve) je med drugim opozoril, da svetovanje Svetovne banke ni bilo povsem na mestu.

dah morali graditi na lastnih izkušnjah. Odpor do povečevanja upokojitvene starosti obstaja v vseh državah, veliko ljudi je tudi proti izenačitvi upokojitvene starosti za moške in ženske.

Nordheim je tudi menil, da je zbiranje dodatnih sredstev za pokojninsko zavarovanje povezano z vrsto tudi negativnih posledic. Le zbiranje dodatnega kapitala ne sme biti edini cilj.

Treba je tudi upoštevati, da prihodnost zaposlovanja (zmanjšanje nezaposlenosti) ni rožnata. Manjše število zaposlenih pa pomeni tudi večje težave pri zbiranju denarja za izplačevanje pokojnin. Zaradi tega je treba spremeniti napačno politiko v zadnjih letih, ko so skoraj vse države iskale izhod v upokojevanju premladih. Ker naj bi to zdaj spremenili, se vsi tisti, ki še pričakujejo, da se bodo tudi upokojili pri 56 letih, temu upirajo. Sedaj dela zelo malo starejših od 60 let, tudi delež zaposlenih, ki so stari od 55 do 60 let, se je zelo zmanjšal.

ski sistemi držav v tranziciji razlikujejo tudi zaradi različnih politik. Ker so prispevne stopnje visoke, razen na Poljskem jih povsod plačujejo tako delodajalci kot delojemalci, jih bo treba znižati. Zdaj dajejo za socialno zavarovanje povsod več kot 40 odstotkov bruto plač, na Poljskem celo 45 odstotkov. V vseh državah je praznjenje od tistih, ki zaslužijo dobro, k slabo plačanim precejšnje. V teh državah prejšnja leta ni bilo odprte brezposelnosti, na Češkem je še zdaj skoraj ni. Luknje v pokojninskih blagajnah so posledica nezaposlenosti in velikega števila predčasnih upokojitev. Te države se poleg tega srečujejo še z neplačevanjem prispevkov, do česar prihaja v zasebnem sektorju in pri samozaposlenih. Pokojnine so zaradi vsega tega dokaj majhne, izjema je Češka in zlasti Slovenija. **Boljše plačani se zato ogrevajo za dodatne sisteme, saj sicer ne morejo dobiti višjih pokojnin.**

Za Hagelmajerja so funkcije pokojninskega sistema pomembnejše od števila njegovih stebrov. Pokojninski sistemi bi morali biti zlasti takšni, da bi pri starostnikih preprečevali revščino – vsem zavarovancem bi ne glede na prispevek morali zagotoviti minimum, potreben za preživetje. Pokojnine bi morale nadomestiti dohodek, biti bi morale varne tudi pred inflacijo. Minimalne pokojnine iz obveznega zavarovanja, o katerih odloča politika, bi morale biti nad pragom revščine.

štirikrat večji od načrtovanega. Stroški tranzicije so zaradi tega zelo visoki, kar štiri odstotke BDP (neuradno je bilo mogoče slišati, da so se Madžari zaleteli in bodo morali sistem še enkrat spremeniti).

Na vprašanje **Lučke Böhm**, zakaj je bilo na podobni konferenci lani oktobra rečeno, da je tristebni model skoraj edina, vsekakor pa najboljša rešitev, tokrat pa tega ni slišati, so tuji odgovorili zlasti, da je v ognju bolje imeti več želez in kombinirati različne sisteme. **Tristebni sistem je teoretično lahko najboljši, vendar nikakor ni prevladujoča težnja.** Pokojninske sisteme je treba spreminjati po lastni zdravi pameti. Odločitev o tristebnem sistemu je zelo odvisna od makroekonomskih analiz, vendar tudi od drugih družbenih vidikov. **Fritz von Nordheim** je še dodal, da je bil proti temu, da je pri spremembah pokojninskih sistemov prihajalo do intervencij Svetovne banke, saj je njenim ljudem šlo bolj za denar kot za potrebe ljudi. Sedaj je Evropska komisija bogatejša za izkušnje zadnjih let. Namesto za radikalne spremembe, ki veliko stanejo, se Nordheim bolj ogreva za pragmatične rešitve.

Za zaključek le še misel **Giovannija Tamburija**, staroste pokojninskih strokovnjakov iz Bruslja. "Po dveh dneh predavanj bi morali o tem, kar smo slišali, premišljati tri mesece. Nobena sprememba ni sama po sebi jamstvo, da bo jutri boljše. Večina držav pokojninski sistem nenehno spreminja in dopolnjuje. Nobena ideologija ni jamstvo, da bodo spremembe uspešne. Naložbeni sistem ima s psihološkega vidika za ljudi prednost, saj vidijo, da je njihov denar v banki, državi zupajo manj. Vendar imata tako naložbeni kot nenaložbeni sistem, prednosti in slabosti, oba sistema si nista v medsebojnem nasprotju. Nezaposlenosti pa ni dobro reševati s pokojninskim sistemom, saj ga s tem lahko zrušimo. Če ima vsakdo pravico do pokojnine, so pokojnine tudi stvar družbe, ne le posameznikov."

Francšek Kavčič

Ivan Furlan Kodermac: Gospodarske in socialne razmere v Novi Gorici in Tolminu so sicer obetavne, vendar na krhkih nogah

Pogovor s sekretarjem območne organizacije ZSSS v Posočju Ivanom Furlanom Kodermacem

Sindikalni zaupniki med dvema ognjema

Po podatkih slovenskega statističnega urada je stopnja brezposelnosti v Posočju precej nižja od republiškega povprečja. Na območju upravne enote Nova Gorica je bilo tako junija letos 22.830 delovno aktivnih prebivalcev ter 2666 brezposelnih delavcev, brezposelnost je bila devetodstotna. Na Tolminskem pa je bila ob polletju brezposelnost 11,7-odstotna, delovno aktivnih prebivalcev je bilo 7384, brezposelnih delavcev pa 979. Poleg tega, da je stopnja brezposelnosti v regiji manjša kot v državi, so po besedah Ivana Furlana Kodermaca tudi plače v Posočju v povprečju višje kot v Sloveniji v celoti.

Hiter razvoj igralništva

Podatki o gospodarskih in socialnih razmerah v Posočju so v veliki meri ugodni zaradi novogoriškega Hita, kjer je skupaj zaposlenih prek 2000 delavcev, od tega okoli 550 v gostinski dejavnosti. Vsak večer obišče Hitove igralnice v Posočju od 6000 do 8000 gostov, večina prihaja iz sosednje Italije. Ob koncu tedna in čez praznike pa jih pride še veliko več. Delavci v Hitu morajo torej naporno in veliko delati, zato so tudi njihove plače nad kolektivno pogodbo, kar še zlasti velja za delavce v igralniškem delu," pravi Furlan Kodermac. "To za Novo Gorico veliko pomeni, saj ima skoraj deset odstotkov delovno aktivnega prebivalstva, kolikor jih je zaposlenih v Hitu, za naše razmere solidne oziroma dobre plače. Poleg tega pa Hitove igralnice vsak dan privabijo v mesto in regijo številne tuje turiste, ki marsikatero liro pustijo tudi v naših trgovinah, gostinskih lokalih, storitvenih dejavnostih, na bencinskih črpalkah in drugje. Zato je uspešno poslovanje Hita za gospodarske in socialne razmere v celotnem Posočju izjemno pomembno."

Kriza je najbolj prizadela gigante

"Plače nad ravnijo, določeno s kolektivno pogodbo, imajo tudi delavci v nekaterih drugih podjetjih, ki dobro poslujejo. Med njimi so delavci Iskre Avtoelektrike iz Šempetra, kjer dela 1700 zaposlenih, kar je za naše območje zelo veliko. Dobro poslujejo in skrbijo za razvoj tudi v novogoriškem MIP-u, v Salonitu in še bi lahko našteval. Za veliko podjetij pa sindikalisti niti ne vemo, kako uspešno poslujejo, saj se z njimi pri svojem delu bolj poredko srečujemo, ker spoštujejo delavske pravice ter delavcem redno izplačujejo plače, regrese in druge prejemke," pravi Furlan Kodermac.

"Čeprav gospodarske in socialne razmere na našem območju niso tako hude kot v marsikateri drugi slovenski regiji, to še ne pomeni, da je proces prestrukturiranja gospodarstva v Posočju končan. Pogoji gospodarjenja so namreč premalo stabilni, poleg tega pa država nima jasne strategije industrijskega in gospodarskega razvoja. V takšnih okoliščinah v številnih podjetjih zelo težko dolgoročno načrtujejo razvoj. Gospodarsko in socialno stabilnost na našem območju lahko poruši že kriza pri naših zahodnih sosedih ali pa kakšen nepremišljen domači ukrep," pravi sekretar območne organizacije ZSSS v Posočju Ivan Furlan Kodermac. "Zato je danes tudi težko napovedati, kakšen bo gospodarski razvoj Posočja na začetku novega tisočletja. Ali bo to turistična regija? Kakšno vlogo bosta imela industrija in kmetijstvo? Kakšni so pogoji za razvoj terciarnih dejavnosti? Od odgovorov na ta in druga podobna vprašanja je v veliki meri odvisno, od česa in kako bodo delavci živeli v naslednjem obdobju."

Kljub nekaterim posebnostim, ki so povezane zlasti z bližino meje z Italijo, pa se tudi gospodarstvo v Posočju ni moglo izogniti resni gospodarski krizi, ki je v prvi polovici devetdesetih let temeljito pretresla vse slovensko gospodarstvo. "Kriza je najbolj prizadela gospodarske gigante, ki so v osemdesetih letih večino svojih proizvodov prodajali na nekdanjem jugoslovanskem tržišču. V tovarni pohištva Meblo je denimo konec osemdesetih let delalo več kot 3000 delavcev, kar ni bilo veliko samo za novogoriške, temveč tudi za slovenske razmere. Od celotnega sistema so preživela samo zdrava jedra, ostalo je le pet podjetij, v katerih je 650 do 700 delavcev."

Še bolj žalostno usodo je doživela tovarna otroške obutve Ciciban, ki je pred dobrim desetletjem dajala delo več kot 1500 delavcem. Po uvedbi stečajnega postopka, ki še ni končan, je začelo poslovati na lokaciji nekdanjega Cicibana več zasebnih podjetij, ki pa še zdaleč niso mogla zaposliti toliko delavcev.

Tudi podjetje Vozila Gorica se je v času krize preoblikovalo v več manjših podjetij, od katerih so štiri morala v stečaj. Od podjetja, v katerem je bilo zaposlenih okoli 1600 delavcev, se ni ohranilo skoraj nobeno delovno mesto. V stečaj je morala tudi Livarna, od Gostola pa je preživel samo del.

Mnogi so si našli delo v Italiji

"Od leta 1990 do danes se je zaradi stečajev in odpuščenja trajno presežnih delavcev v Posočju število delovnih mest zmanjšalo za okoli 30 odstotkov, vendar pa so nastajala tudi nova," pravi Ivan Furlan Kodermac. "Zagotovo pa bi bile socialne razmere v Novi Gorici danes težje, če ne bi mnogo delavcev odhajalo na delo v Italijo in če večje število upokoencev ne bi prejemale italijanskih pokojnin. Koliko delavcev iz Posočja dela v Italiji, ni mogoče natančno oceniti, zagotovo pa jih ni malo.

Italijanska država in delodajalci našim delavcem, ki delajo v Italiji, ne delajo nobenih težav. Na njihovo delo v Italiji opozarjajo samo italijanski sindikati, saj naši delavci, ki veljajo za pridne in sposobne, pri sosedih povečujejo konkurenco na trgu dela."

"Zaradi tega je na našem območju število registriranih brezposelnih oseb verjetno večje od števila delavcev, ki dejansko iščejo delo," meni Furlan Kodermac. "Pred nedavnim je eden od delodajalcev želel zaposliti 35 kovinarjev, vendar je ob pomoči območne enote zavoda za zaposlovanje s težavo našel le štiri."

Koliko delavcev se letno zateče na sindikat po socialno pomoč? "V minulem letu dni smo dali solidarnostno pomoč 7 ali 8 delavcem, ki zaradi različnih vzrokov niso želeli zaprositi za sindikalno pomoč v svojih podjetjih," pojasnjuje naš sogovornik. "Sindikalni odvetniki zastopajo največ delavcev v stečajnih postopkih in v postopkih za ugotavljanje trajno presežnih delavcev. Večje število delovnih sporov teče tudi zaradi premajhnih plač in prerazporeditev, medtem ko disciplinskih postopkov proti delavcem na našem območju ni veliko."

Koliko delavcev v Posočju prejema plače po kolektivni pogodbi? "Na našem območju je zelo malo podjetij, ki bi delavcem izplačevale plače pod kolektivno pogodbo. Večina delavcev ima plače nekoliko nad ravnijo, določeno s kolektivno pogodbo, poleg tega pa mnogi dobijo v plačilno kuverto še različne dodatke," pojasnjuje Furlan Kodermac. "Zaradi bližine Italije morajo delodajalci hočeš-nočeš delavcem do neke mere zagotoviti konkurenčne plače, vendar pa so plače pri nas še vedno znatno nižje kot pri sosedih na zahodu."

Več problemov s spoštovanjem svojih pravic imajo delavci pri zasebnih delodajalcih. "Večina delavcev pri zasebnih delodajalcih se boji včlaniti v sindikat. Marsikdaj si delodajalca

ne upajo opozoriti niti na očitne kršitve svojih pravic, saj se bojijo, da bo izkoristil prvo priliko in jih odpustil."

Izpopolnili bodo načine delovanja sindikata

Čemu sedaj, ko so dopusti mimo, svobodni sindikati v Posočju posvečajo največ pozornosti? "Trenutno si prizadevamo, da bi izpopolnili organiziranost sindikata in metode našega delovanja. V zvezi s tem se srečujemo s problemom: čedalje manj je delavcev oziroma naših članov, ki bi bili pripravljeni postati sindikalni zaupniki. Delo sindikalnih zaupnikov v podjetjih je namreč izjemno zahtevno. Če se bodo pošteno borili za delavske pravice, se mnogi bojijo, da jih bo začel delodajalec šikanirati. Marsikdaj se sindikalisti v podjetjih zaradi tega tudi ne morejo oziroma ne upajo dovolj odločno postaviti v bran delavskih pravic, zaradi česar jih članstvo včasih tudi kritizira. Tako je sindikalni zaupnik velikokrat med dvema ognjema: delodajalec ga kritizira in pritiska nanj, češ da je v boju za delavske pravice preveč radikalen in bo s tem uničil podjetje, delavci pa ga kritizirajo, da je v zavzemanju za delavske pravice premalo udaren. Zato da bi lahko sindikat dobro opravljal svojo funkcijo, mora biti delo v sindikatu ustrezno organizirano in strokovno podprto, sindikalni zaupniki pa primerno usposobljeni. Ravno na tem področju želimo v tej jeseni storiti nekaj korakov naprej," pravi Ivan Furlan Kodermac.

Za konec smo sogovornika povprašali še, kako poteka sodelovanje s italijanskimi sindikati. "Sodelovanje s sindikati v Italiji poteka preko zveze in sindikatov dejavnosti. Škoda je le, da na omenjena srečanja, kjer sindikalisti iz Slovenije in Italije izmenjujejo izkušnje, marsikdaj pozabijo povabiti našo območno organizacijo, saj imamo ravno pri nas največ skupnih tem z italijanskimi sindikalisti, ali ne?"

SKEI proti podražitvi prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja

Republiški odbor SKEI je ta tork obravnaval nedavno podražitev premij za prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Razpravo so zahtevali nekateri sindikalni zaupniki, saj so jim člani očitali, da je ta strošek tako visok, da ga nekateri, ki plačujejo zavarovanje tudi za člane svojih družin, ne zmorejo več plačevati.

Zakaj je prišlo do podražitve, je najprej skušal pojasniti **Franci Klepej**, ki je v zavodu za zdravstveno zavarovanje vodi odbor za prostovoljno zavarovanje za doplačilo. Pomagal mu je tudi direktor tega oddelka prostovoljnega zavarovanja **Franc Henigman**. Po Klepejevih besedah je bilo povečanje premij potrebno zlasti zaradi prenizke premije ob sklenitvi tega zavarovanja, ki jo je ZZZS moral določiti zaradi dumpinške ponudbe zavarovalnice Adriatic. Stroški ZZZS so lani in letos nenormalno porastli, deloma zaradi plač zdravnikov, deloma zaradi plačevanja zdravil. Klepej je tudi ocenil, da je bilo povečanje premije v septembru zadnja letošnja podražitev. Ker prostovoljno zavarovanje ZZZS prinaša izgubo, v prihodnjem letu še ne bo mogoče organizirati posebne vzajemne zavarovalne družbe za ta del zdravstvenega zavarovanja. Klepej je izrazil tudi bojazen, da bodo zavarovanci izgubili še kakšno pravico iz obveznega zavarovanja in da bodo iz svojega žepa morali plačevati še več.

Albert Vodovnik je za uvod v razpravo povedal, da delodajalci ne kažejo pripravljenosti, da bi plače kovinarjev v novi kolektivni pogodbi določili na višji ravni. Zaradi tega SKEI ne more pristajati na tako velika povečanja premij, kot jih je za prostovoljno zdravstveno zavarovanje uveljavil ZZZS. **Franc Terbutc** iz Agisa Ptuj je ZZZS očital nekorektnost do SKEI in Svobodnih sindikatov. »Izkoristili ste nas, da smo ljudi prepričali za sklenitev zavarovanja za pet let. Zavarovavec z dvema otrokoma mora mesečno plačati trikrat po 2730 tolarjev, ob sklenitvi zavarovanja lani pa je bila cena premije le 1484 tolarjev. Povrh sindikatom podjetij ne dajete nobenih provizij. Kolikor bom lahko vplival, bom proti ZZZS in za to, da gremo iz tega zavarovanja ven.« Tako Terbutc. Drugi člani republiškega odbora so ZZZS očitali še marsikaj (preveliko potrošnje, slab odnos zdravstvenih delavcev do obolelih, da je enake puste dal veliko manjšim sindikatom). Zaradi vsega tega lahko pride do velikega osipa udeležencev prostovoljnega zavarovanja pri ZZZS.

Zaradi vsega tega republiški odbor zahteva od ZZZS informacijo o tem, kaj bo naredil, da ne bi prihajalo do novih velikih podražitve. To gradivo pričakujejo do konca tega meseca. V nasprotnem primeru bo SKEI verjet-

no izstopil iz prostovoljnega zavarovanja pri ZZZS.

Člani republiškega odbora so govorili tudi o proviziji za sklenitev krovnega zavarovanja. Od Zveze bodo o

tem zahtevali natančno informacijo. Po Vodovnikovem mnenju bi morala Zveza ta denar usmeriti v pokritje plačevanja povečane premije prostovoljnega zavarovanja.

F. K.

Člani republiškega odbora SKEI so na seji na Brdu od ZZZS zahtevali zagotovilo, da ne bo novih podražitve prostovoljnega zavarovanja. Na ZZZS je bil še posebej jezen **Franc Terbutc**, prvi z leve.

O nepravilnosti v Revozu bodo obveščeni tudi organi pregona

Republiški odbor SKEI se je seznanil z ugotovitvami nadzornega odbora o nepravilnostih, ki jih je skupaj z ožjim krogom sodelavcev v Revozu naredil Janez Jakša. Sklenil je, da bo z nepravilnostmi seznanil tudi organe pregona. Republiški odbor pa bo sam začel akcijo za povrnitev svojega denarja.

Pooblaščenca SKEI v Revozu pa je republiški odbor naložil, naj začne akcijo za razrešitev članov sveta delavcev v Revozu, saj so bili izvoljeni na njegovi listi. Kot je znano, je republiški odbor iz SKEI že izključil Janeza Jakšo, Srečka Žurgo, Marijo Grubar in Slavko Pangeršič. Za nekatere člane sveta delavcev pa bo treba še ugotoviti, ali so še člani SKEI.

Potrjen slab zakon

Odbor za zdravstvo državnega zbora obravnaval in sprejel amandmaje k zakonu o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za čas brezposelnosti, dobre predloge ZSSS pa zavrnil

Ta tork je odbor za zdravstvo, delo, družino in socialno politiko državnega zbora nadaljeval pred polletnimi počitnicami prekinjeno sejo, na kateri so obravnavali predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Ta zakon je v parlamentu v tretji, zaključni obravnavi pred sprejetjem. Odbor za zdravstvo je obravnaval predlagane amandmaje in sklenil predlagati državnemu zboru, naj z eno ali dvema izjemama sprejme samo dopolnila, ki jih je predlagala vlada.

Dopolnila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije so izpuhtela v vse bolj razširjenem prepričanju, da je mogoče slovensko ekonomijo reševati tudi z zmanjševanjem pravic ljudi, tudi nezaposlenih. Odbor je na sejo povabil devet sindikatov, udeležili pa so se in dali svoja dopolnila k zakonskemu predlogu samo Svobodni sindikati. Vendar je na začetku seje konec julija odbor sklenil, da ZSSS ne more predlagati amandmajev in da njihovih predlogov odbor ne bo sprejel za svoje, da jih torej državnemu zboru ne bo predlagal v sprejem. Kako je do tega prišlo, smo obširno poročali v za-

dnji julijski številki Nove Delavske enotnosti. Takrat je član odbora **Miran Potrč** povedal, da bo sindikalna dopolnila predlagal odboru za zdravstvo kot svoja, in to je ta tork v nadaljevanju seje tudi storil.

Toda večina članov odbora, ki je bila že julija proti "vmešavanju" Zveze svobodnih sindikatov v vsebino zakona, ki spreminja pravice nezaposlenih, je tudi v nadaljevanju seje gladko odklonila vsa Potrčeva dopolnila kot neustrezna.

Tako so med drugim zavrnil predlog, naj nezaposleni tudi med boleznijo prejema nadomestilo od zavoda za zaposlovanje in ne od zavoda za zdravstveno varstvo, kot je predlagano v zakonu o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju v primeru brezposelnosti. Vlada predlaga, naj bi oboleli nezaposleni prejeli nadomestila tako kot bolni zaposleni. Tem delodajalci izplačujejo nadomestila med začasno zadržanostjo z dela zaradi bolezni ali poškodbe po predpisih o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Za prvih 30 dni odsotnosti z dela zaradi bolezenskih vzrokov plačajo nadomestilo delodajalci, po-

tem pa se nadomestilo plačuje iz sredstev zdravstvenega zavarovanja.

V ZSSS menijo, da takšno določilo krši pravice nezaposlenih, saj bi jim po izteku prvega meseca v bolniški pravica do nadomestila - ugasnila. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju brezposelnih namreč ne uvršča med upravičence do nadomestila za čas bolezni (28. člen). V nasprotju z zakonom o zdravstvenem varstvu je tudi četrti odstavek spreminjevalnega zakona o zaposlovanju in zavarovanju za čas brezposelnosti, ki pravi, naj nezmožnost za delo ugotavlja zdravnik, ki ga bo določil minister za delo. Devetindvajseti člen zakona o zaposlovanju in zavarovanju za čas brezposelnosti namreč določa, da gre zavarovancu nadomestilo na podlagi mnenja osebnega zdravnika ali zdravniške komisije.

Ker je za izplačevanje nadomestil v času bolezni matični zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, bi predlagane določbe iz 17. b člena predloga zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti lahko povzročile, da bi bolne brezposelne osebe ostale brez nadomestila za čas bolezni. Zato so v ZSSS (in v njihovem imenu **Miran Potrč**) predlagali, naj se ta določila iz zakona o spremembah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za čas brezposelnosti črtajo, a jih odbor za zdravstvo ni sprejel. In to kljub očitni napaki vlade, ki tokrat ni imela pregleda nad posledicami take rešitve.

To je samo en primer neprimernih, nesocialnih rešitev v tem zakonu, o drugih bomo več pisali v prihodnje.

B. R.

Družba Impol, ki izdeluje aluminjaste polizdelke, se je, kot kaže, iztrgala iz krize, ki jo je leta 1992 pahnila v naročje sklada za razvoj. Poslovanje v minulem letu je bilo dobičkonosno in tudi letos ne bo slabše. Družba se je tudi uspešno preobrazila, ohranila je le metalurški del proizvodnje in spremljajoče storitve, vse druge dejavnosti pa je oddala zasebnikom ali ustanovila hčerinska podjetja, ki so samostojna. V današnjem Impolu je zaposlenih okoli 800 ljudi. Na območju nekdanjega Impola z okoli 2400 zaposlenimi dela danes še okoli 1600 ljudi v 29 podjetjih. V procesu preobrazbe Impola so se uporabljale le mehke metode zmanjševanja števila zaposlenih, nam je uvodoma dejal predsednik sveta delavcev Leopold Klančnik. Ljudi je Impol stimuliral, da so si sami poiskali zaposlitev, začeli lastno dejavnost ali izbrali upokožitev z dokupom let. Zdaj je podjetje tržno konkurenčno tudi na Zahodu, kamor izvažajo okoli 80 odstotkov izdelkov.

Impol je dobil svet delavcev lani. Zakaj tako pozno?

Delniško družbo imamo že dobri dve leti, svet delavcev pa je začel delovati leto dni kasneje. Lani maja sta skupno pobudo dala oba naša sindikata, SKEI in KNSS. Kandidatne liste zanj so bile odprte, vendar smo se odločili, da so v svetu delavcev zastopane vse organizacijske enote. Imamo 13-članski svet delavcev, vsaka organizacijska enota pa je vanj izvolila določeno število članov glede na število zaposlenih v njej. Mislim, da smo se modro odločili, da so v svetu delavcev zastopane prav vsa okolja in da njihovi predstavniki probleme prinašajo na svet neposredno. Izobrazbenih omejitev nismo postavljali, pač pa smo dejali, naj bodo izvoljeni kandidati, ki podjetje in poslovanje bolje poznajo.

Kaj pa poznavanje ekonomska plati poslovanja firme?

Čeprav so med člani sveta tudi delavci iz proizvodnje s četrto stopnjo izobrazbe, presenetljivo smiselno razpravljajo o vseh vprašanih, ki se jih svet delavcev loteva. Sam imam visoko izobrazbo tehnične smeri, sem koordinator prodaje v komerciali, pri čemer je poudarek na tehnični podpori prodaje, menim pa, da mi tudi ekonomsko področje leži. Sem pa tudi član razširjenega kolegija, ki mesečno obravnava poslovne rezultate. Tako lahko trdim, da se spoznam na bilance in da znam vprašati. V poslovnih svetih delavcev smo zapisali, naj bo predsednik sveta tudi član nadzornega sveta. Zato dobro poznam poslovno področje firme, le pri pravnih vprašanih nisem "doma", zato v prostem času prebiram precej tovrstne literature, da spoznavam zakonodajo. Uprave rade mnoge poslovne podatke označujejo kot poslovno tajnost in preprečujejo, da bi delavski predstavniki v nadzornem svetu te podatke smeli prenesti na svet delavcev in tako preprečujejo obveščeno svet delavcev... Pri nas ni gradiv z oznako tajnosti, se pa poudari, kaj za v javnosti ni. Podatkov na svet delavcev ne prinašam jaz, pač pa član uprave, odgovoren za ekonomiko in finance. Na vsaki seji sveta delavcev uprava poroča o poslovanju v zadnjem mesecu in v preteklem obdobju leta. Na seji sveta delavcev sedi tudi član uprave, odgovoren za kadrovske zadeve, in poroča o gibanjih na svojem področju. Zaposleni v Impolu smo torej dobro obveščeni o zadevah, v katerih soupravljamo in to večinoma kar neposredno. Obveščeno je celo večja, kot jo terjajo zakon o soupravljanju. V poslovniki smo vnesli določilo, da ima predsednik uprave enkrat tedensko dve uri odprto pisarno za vse zaposlene.

Leopold Klančnik: Moto našega sveta delavcev je, da moramo skupaj z upravo skrbeti, da se bo konjunktura naših izdelkov na trgu nadaljevala, da moramo skupaj razvijati tovarno in ohraniti delovna mesta.

Skrbimo, da ne pride do nazadovanja

O tem, kako soupravljajo v Impolu, pripoveduje predsednik sveta delavcev v tej delniški družbi Leopold Klančnik

Člani sveta delavcev imajo določeno število ur na mesec za posvetovanje z delavci. Dogovorili pa smo se, da denimo zborov delavcev ne bomo sklicovali, če res ni potrebe. Zakaj bi ustavljali proizvodnjo?

Ali ste participacijski dogovor že podpisali?

Mi smo vse to uredili na začetku. Imeli smo nekaj vzorov, pomagali so nam tudi sindikati. Dosti določil smo v dogovor zapisali po zakonu, nekateri pa smo dodali, na primer nagrado članom sveta delavcev. Za varovalko smo zapisali, da ob kakršnih koli nejasnostih glede vsebine participacijskega dogovora obe strani sprejmeta razlago zakona. Šele potem je na vrsti arbitraž. V tem dobrem letu, prva seja sveta delavcev je bila lani avgusta, ni šlo vedno gladko. Vendar menim, da imamo kljub temu urejene medsebojne odnose, saj smo zaposleni in uprava partnerji.

Uprava torej ustrezno gleda na "partnerstvo" in ga ni sprejela zgolj zato, ker je pač sprejet zakon o soupravljanju?

Mislim, da mi in uprava na soupravljanje nimamo različnih pogledov. Uprava nas sprejema kot pomoč pri upravljanju. Seveda je treba poudariti, da v minulem letu nismo imeli nobenih poslovnih težav, saj smo bili uspešni. Kako bo, če se bodo pojavile težave, če bo uprava želela denimo s krčenjem zaposlenosti povečati konkurenčnost podjetja, pa ne morem reči. Za zdaj pa nas uprava upošteva. Ko jo opozorimo na kako tehnično nepravilnost, ki ogroža varnost zaposlenih, prisluhne in takoj ukrepa. To se ji konec koncev tudi lepo obrestuje, saj bi bile v primeru nesreče posledice zanjo hude, če ne bi upoštevala opozoril.

Vsi člani sveta delavcev ste člani sindikatov. Ali vas v razpravah kdaj zanese v sindikalne vode?

Menim, da mora svet delavcev gledati dolgoročno, da bodo delovna mesta v tovarni zagotovljena za dolgo časa. Svet delavcev mora razmišljati tudi, kaj bi za podjetje in zaposlene dolgoročno pomenila denimo zahteva sindikata po zvišanju plač, če bi do nje prišlo. Ali je to dolgoročno pametna odločitev ali slaba? Če kakega člana sveta delavcev v razpravah

Ali imate v participacijskem dogovoru zapisano pravico do samostojnega razpolaganja s sredstvi za pokrivanje stroškov delovanja souprave?

V dogovoru je zapisano, da imamo svoje stroškovno mesto, vendar če bi potrebovali denar za honorar za zunanega svetovalca, bi moral pridobiti soglasje za to pri upravi. Mislim, da uprava ne bi imela nič proti neodvisnemu svetovalcu. Torej svet delavcev svojega budžeta nima, ima pa pisarno, računalnik, administrativno pomoč, službeni avto, zagotovljeno pomoč pravne službe podjetja in zagotovljeno pokritje za tekoče administrativne stroške. Če pa gremo na seminar, se moram za pokritje stroškov dogovoriti z upravo, vendar dozdej s tem nismo imeli težav. Prav tako mi uprava plača strokovno literaturo s področja soupravljanja.

Ker nimate delavskega direktorja, je vez med svetom delavcev in upravo verjetno kadrovski direktor ...

Nismo bili za profesionalizem v svetu delavcev in tudi glede delavskega direktorja smo menili, da se nam z izbiro nikamor ne mudi. Če si zaupamo in če bo uprava poročala na svetih delavcev tako korektno, kot je dosedaj, delavskega direktorja ne potrebujemo. Nikjer pa seveda ne piše, da ga ne bi mogli izbrati, če bi se pokazala potreba. Tudi uprava razmišlja podobno, češ kjer je razvita delavska demokracija, je v podjetju mir, se mirno dela. V tem zadnjem letu nimam pripomb na soupravljanje z upravo. Dogajajo se sicer kratki stiki, vendar smo se doslej še vedno uspeli dogovoriti. V začetku je uprava malo dvomila o soupravljanju, vendar je spoznala, da je dobra stvar, in zdaj naše mnenje upošteva.

Verjetno poznate težnje Gospodarske zbornice po zmanjševanju soupravljalških pravic; tudi država bi zakon o soupravljanju rada malo spremenila. Kakšno je vaše mnenje o teh težnjah?

Ne vem, zakaj bi pravice do soupravljanja zmanjševali, če se soupravlja tako kot pri nas. Ali upravi škodi, če jo kdo opozori, da denimo v varstvu pri delu nekaj ni v redu? Ali ji škodi, če ji svet delavcev izreče veto na kako njeno odločitev? Ne, vendar se uprave bojijo, da bi se izkazalo, da je imel svet delavcev, ki oporeka, prav. Če bi bilo v zakonu manj pravic delavcev, bi menedžerji imeli manjšo odgovornost. Ti menedžerji se borijo, da bi bili manj odgovorni, da bi delali poteze, kot bi hoteli; ko bi se kaj zgodilo, bi pa obveljalo, da se je pač zgodilo...

Ni potrebe po zmanjšanju soupravljalških pravic. Kjer je delavska demokracija, zakon ni nobena ovira upravljanju podjetja. Kjer pa je diktatorski način vodenja, je pa zakon velika ovira.

Čemu služijo banke in novinarji

Marijana Kanduti je v svoji obrambi pokojninske reforme privlekla na dan že vse mogoče argumente – zdaj še Svetovno banko za obnovo in razvoj. Seveda ni mogoče zanikati njene koristne vloge (predvsem za nekatere izbranec in v prvem povojnem obdobju), vendar to ni nobena humanitarna organizacija in predvsem v zadnjem času skrbi za finančno pokritje posameznih političnih odločitev z zelo pomembnimi učinki za milijone ljudi. Kako se je odrezala npr. v Rusiji, pa lahko sami dobro vidimo in delno tudi že čutimo. Če ga je za nekatere Marx še tako lomil, je imel vsaj v eni stvari še kako prav. V minimaliziranju bančnega ropa v primerjavi z ustanovitvijo banke. Kako delujejo pokojninski skladi na Madžarskem, za katerih ustanovitev se tako zavzema Svetovna banka in z njo Anton Rop ter Marijana Kanduti, pa sta lahko slišala na seminarju, ki ga je organiziralo samo Ropovo ministrstvo. Stroški upravljanja naložbenih stebrov namreč požrejo kar štiri odstotke madžarskega bruto družbenega proizvoda. To pa je daleč več, kot znaša luknja v slovenski pokojninski blagajni. Prav zato že na večkrat ponovljeno vprašanje o stroških naložbenih skladov v tujini nisem dočakal odgovora, ker bi bil za slovensko javnost preveč frapanten in sam jasno pokazal, kdo bo imel od tako zamišljene pokojninske reforme največ koristi. To pa bi hkrati pomenilo pogreb drugega stebra.

Pokojninska reforma brez temeljite reforme do konca zbirokratizirane in skorumpirane države ni možna. Vlada zaradi "neugodnih" demografskih gibanj ne more kaj dosti jokati, ker bo problem postal aktualen šele čez dvajset in več let, če bo kaj iz zgodbe o uspehu, saj bi imeli drugače samo še več brezposelnih. Sicer pa nekam ne gre skupaj prizadevanje po povečanju natalitete, za kar se zavzema predvsem najpoštenejši del vladne koalicije, in zahteve po podaljšanju delovne dobe in povišanju upokojitvene starosti.

Predvsem Peterletova vlada, pa tudi vse Drnovškove, so dopustile, da se je problem brezposelnosti reševal s predčasnim upokojevanjem, kar je pravi vzrok za ZPIZ-ove sedanje težave. Demografski udarec bo prišel šele čez leta in takrat, ko bo dosežena učinkovita polna zaposlenost. V tisti daljni lepi bodočnosti pa tudi pokojninski sklad ne bo več tako hud problem. Glavni problem je, da so slovenski gurugi tranzicije uničili čez 250.000 delovnih mest v družbenem sektorju, česar zaposlovanje v privatnem še zdaleč ni zmoglo in ne more nadomestiti. Torej bistveno manj zaposlenih, predvsem v proizvodnji, vzdržuje ne samo povečano vojsko upokojencev, temveč tudi stotisočglavo množico brezposelnih ter bistveno večje število zaposlenih (dostikrat preplačanih) v državni upravi in družbenih dejavnostih.

Ko je g. Rop odgovarjal Rajku Lesjaku o njegovih obtožbah na račun LDS, se je zmotil, ker sem imel na račun te stranke največ pripomb. Njen glavni greh je hinavčenje okrog denacionalizacije in cerkvenih gozdov na račun države, kar bo davkoplačevalce še dolga leta hudo obremenjevalo. Tudi ministrstvo za delo, ker bodo tisoči brezposelnih na račun najbolj lopovskega zakona po osamosvojitvi hudo obremenjevali njegov proračun, gospodarstvo pa bo (in je delno že) še bolj obremenjeno.

Ministrstvo za delo naj namesto preganjanja dela na črno, čigar žrtve so predvsem na črno zaposleni (gazde pa se veselo še naprej po-

žvižgajo na hude grožnje v butalskem stilu, ko so na občinski seji na tabli napisali, da je vstop Turkom prepovedan, in se okrog furajajo s svojimi BMW-ji in mobiteli), raje preganja podjetneže, pa bo učinek dosti večji. Že zdavnaj bi morali ločiti vse vrste pokojninskih zavarovanj med seboj in predvsem stroške za administrativne upokojevence iz ZPIZ-a prenesti na državo.

Brezposelne bi morali, za razliko od sedanjega vladnega početja, bolje zaščititi, ne pa siliti v predčasni pokoj. Podaljševanje upokojitvene starosti ob množični brezposelnosti med mladimi je največja neumnost, čeprav s stališča državnih financ niti ne (seveda kratkoročno!). Sicer pa bi se dalo o slovenski socialni državi marsikaj povedati – zadnje čase predvsem na račun zdravstva, vendar bi porabil dosti preveč časa in prostora.

Če ostanemo pri pokojninskem sistemu, naj se Rop in Kanduti spomnita, kaj sta sama napisala o upokojitveni starosti sedanjih upokojencev. Naj najprej dosežeta, da bodo delavci odhajali v pokoj z izpolnjeno delovno dobo, pa se bo tudi upokojitvena starost dvignila. Če je nekdo izpolnil štirideset let dela, pa še ni dosegel polne starosti, to vsekakor pomeni, da se je zaposlil mlajši, da je prav gotovo delal v dosti težjih delovnih razmerah kot zaposleni na ministrstvu za delo in da bo zelo verjetno tudi manj časa užival pokojnino, čeprav se bo morda upokojil mlajši. LDS kot največja parlamentarna stranka in nosilka koalicije nosi največjo odgovornost za zakonodajo, ki je omogočila predčasno upokojevanje tudi najboljše plačanih kategorij zaposlenih in dokup let za mnoge po simbolni ceni.

Kaj pa obljube...?

Sreda je. Ura je 5 in 15 minut. Jutro je hladno, ne vem pa še, kakšen bo dan, ker zaradi teme ne vidim v nebo. Misli mi same od sebe odhitijo nazaj, približno 20 let, ko sem ob taki uri vstajal in se počasi pripravil za odhod na "šiti" v tovarno Plamen in Kropi. Tam sem bil zaposlen kar 18 let. No, tovarno Plamen, ki je dajala kruh veliki večini ljudi na desnem bregu Save in skrbela za razvoj tega dela radovljiške občine, ni več. Vzel jo je hudič, bi se reklo. Nihče me nikoli ne bo prepričal, da je bilo to potrebno. Toda "botri" so bili neusmiljeni. Ah ti spomini in nostalgija. Ampak to ni namen mojega pisanja.

Gorenjska oziroma njeno gospodarstvo se ruši kot hiša iz kart. Ker pa je Gorenjska slabo zastopana v medijih, tem, ki bi bile pripravne za objavo pa ogromno, sem dobrih 10 dni nazaj rekel odgovornemu uredniku, kolegu Frančku, da mu bom poslal nekaj "žafinega". Franček pa je še stare šole človek in še pozna tisto, da obljuba dela dolg, pa me je poklical in seveda povprašal, kaj je z mojim člankom. Pa smo tam. Obljuba je obljuba in potrebno se je držati oziroma jo izpolniti. K sreči, saj je zadev, o katerih se da pisati, ogromno, le pripeljane še niso tako daleč, da bi lahko pisal tudi o imenih, ker sicer zadeva nič dosti ne zaleže, bom pa imena objavil naslednjič.

Ali naj pišem o sindikalistih, ki nočejo v penzijo, čeprav so dopolnili določeno delovno dobo, in glej ga šmenta, celo protestirali so pred parlamentom proti podaljšanju delovne dobe?

Naj pišem o Plamenu, Verigi, Ikosu, Fipromu, Kovacu, Rezarju, ki so šli v stečaj, delavci v večini primerov ostali na cesti in čakajo na milost in nemilost, če jim bo mogoče kdaj kdo le dal kakšen "fičnik", ker so se morali odreči "svoje" tovarne?

Njihove tovarne med tem veselo delajo naprej pod novimi vodstvi in z novimi zvonečimi imeni. Pri nastanku takih firm bi nekateri najraje

Strinjam se, da bo treba dolgoročno res podaljšati delovno dobo, vendar hkrati s skrajševanjem delovnega časa. Dobro bi bilo razmisliti o predlogu Veljka Rusa o minimalnem fondu delovnih ur in reči bobu bob. Nacionalna pokojnina je največja neumnost, čeprav je bo deležno pravzaprav zelo majhno število ljudi in jim je niti najmanj ne zavidam. Skratka, država naj najprej napravi red pri sebi, potem pa naj se šele spravi nad delavce in upokojevence.

Kar se tiče novinarjev in njihove etike, pa toliko, da nihče od vseh tistih, ki so se udeležili ekskurzije, ni ničesar napisal o stroških delovanja naložbenih stebrov, kar dovolj pove o njih. In Marijani Kanduti bi priporočal, naj nikar ne podcenjuje Slovenije, kako majhna in neobogljena je ter kako nam morajo drugi pomagati, da pridemo do razsvetlitve. To je prvi napravlil Peterle, ko je privlekel Sachsa in Pleskoviča ter s tem hudiča položil v jaslice. Nikar ga ne posnemajte, sicer bomo postali še manjši in neobogljenejši.

Dejstvo je, da bo treba hkrati s pokojninsko reformo temeljito pretresti nekatere temeljne postulate slovenske države, ker očitno nova oligarhija izstavlja veliko previsoke račune, da bi poleg vseh drugih težav delavci in družba v celoti dolgoročno vse skupaj mimo prestali. Šalala politika ne vodi nikamor, kot tudi ne njeno toleriranje. Prav tako ni mogoče mirno gledati fevdalizacije celih ministrstev in gospodarskih panog, ker je končni račun tak, kot ga tokrat izstavlja ministrstvo za delo!

Tugomer Kušlan

uporabili teorijo o "brezmadežnem spočetju".

Ali naj pišem o delavcih, ki so jim človeško dostojanstvo poteptali v najgloblje blato?

Kar nekajkrat so jih že ogoljufali, pa zopet delajo brez pogodb o zaposlitvi. Verjamejo direktorju, ki nikoli ni znal drugega kot lepo govoriti, kar pa se tiče spreminjanja barv, bi bil kameleon komaj lahko njegov vajenec. In ti isti delavci se ne upajo organizirati niti v sindikat. Pa so bili v prejšnjem podjetju v sindikatu.

Naj pišem o delavcih, ki delajo po par dni zastoj ob premetitvi na drugo delovno mesto, ker je to, po razlagi njihovih šefov, prispevek delavca k razvoju podjetja oziroma izobraževanje v lastnem interesu?

Lahko bi pisal o inšpekcijskih službah, ki so neučinkovite, počasne, pa še bi se kaj našlo.

Lahko bi pisal o direktorjih, po novem menedžerjih, ki so po čudnih spleth okoliščin zasledli stolčke, danes pa prav po črnsko izkoriščajo svoje dovčrajšnje sodelavce. Ko ne znajo več poiskati "kšefia" in jim zmanjka denarja tudi za izplačevanje zajamčene plače, pošljejo delavce domov, kot tehnološki presežek seveda. Toda oni imajo prav, saj so študirani. Pozabljajo pa, da je ena največjih nesreč civilizacije učen bedak. Seveda pa so tudi svetle izjeme. Enega od takih ljudi vam bom opisal prihodnjič. Pa tudi še o čem drugem. Seveda pa z imeni in primki, kajti za deli, dobri in slabimi, vedno stoji človek z imenom.

V prejšnjem sistemu, ki ga posebno tisti, ki so od njega največ pokradli, imenujejo totalitarne, pa še kaj drugega, je med preprostimi ljudmi veljalo, da se z imeni piše o revežih, z iničalkami pa o gospodi. Je danes kaj drugače? Naj bo za prvič dovolj.

Za konec si bom sposodil srbski ljudski pregovor, ki je sicer folklorno obarvan, pove pa ogromno, če ga človek razume. Glasi se takole: "Na sirotinji i zec oštri kurac."

Lep pozdrav do prihodnjič.

Franci Žaberl, sekretar SKEI za Gorenjsko

Pogovor s predsednikom Sinlesa v slovenjegraškem Koplesu Ferdom Kotnikom

Delavci so najeli kredite, da so pomagali svojemu podjetju

“Delavci Koplesa smo se marsičemu odpovedali, samo da bi podjetje, ki je v naši lasti, preživelo in uspešno poslovalo. V Koplesu smo videli in vidimo garancijo za lastno socialno varnost in za socialno varnost svojih družin,” pravi predsednik sindikata Sinles v podjetju Ferdo Kotnik.

Podjetje Koples se je razvilo iz enega od zdravih jeder Tovarne meril iz Slovenj Gradcu, ki je morala leta 1993 v stečaj.

“Bivšo Tovarno meril, v kateri je bilo okoli 350 zaposlenih, je močno prizadela vojna na Balkanu, saj je tovarna veliko svojih proizvodov prodala na enotnem tržišču nekdanje Jugoslavije,” pravi Kotnik. “Po stečaju smo se morali vsi delavci prijaviti na zavodu za zaposlovanje kot brezposelne osebe. Vendar pa so nas 60 kmalu poklicali nazaj na delo v podjetje Koples, ki je od stečajne upraviteljice vzelo v najem stroje in prostore bivše Tovarne meril. Postopno se je število zaposlenih v Koplesu povečalo na okoli 140.”

Delavci so v podjetje vložili dva regresa in kredit

Na zdravih programih nekdanje Tovarne meril je zraslo še nekaj novih podjetij, v katerih je danes zaposlenih veliko delavcev propadlega podjetja.

“Največji problem Koplesa je bil v tem, da je imelo podjetje vse stroje in proizvodne prostore v najemu od Tovarne meril v stečaju. Zato da bi ohranili podjetje, smo delavci vložili v Koples dva regresa za letni dopust, prav tako pa je vsakdo med nami najel 150.000 tolarjev kredita, ki smo ga vložili v podjetje. S tako zbranimi sredstvi je Koples kupil od Tovarne meril v stečaju kompletno linijo za proizvodnjo lesenih metrov, linijo za lesno galanterijo, žago in še nekatere stroje. Žal pa Koples še vedno ni lastnik proizvodnih prostorov in pripadajočih zemljišč, ki bi jih prav tako radi odkupili,” pojasnjuje Kotnik. “Pri zagotavljanju pogojev za uspešno delo Koplesa pa smo kar se da racionalni. Tako, denimo, smo že in še bomo pisarniške prostore zmanjšali na minimum. Enako velja za vse druge prostore in stroje, ki jih nujno ne potrebujemo.”

“Večinski lastniki Koplesa smo delavci, vendar nam to ne prinaša dobička, temveč samo skrbi. Ker želimo kupiti objekte in funkcionalno zemljišče okoli njih, bomo morali združevati sredstva in pametno gospodariti, saj podjetje ne ustvarja veliko dobička.”

Po Kotnikovih besedah Sinles v podjetju dobro in korektno sodeluje z direktorjem podjetja Albertom Gradišnikom. “O vseh vprašanjih, ki so pomembna za razvoj, se pogovorimo in poskušamo najti najboljše

skupno rešitev. Še vedno sklicujemo tudi zbere delavcev, saj so delavci solastniki podjetja.

Delavci radi prihajamo v službo, saj smo v Koplesu kot ena družina. Veseli me tudi, da delavci zaupajo v sindikat Sinles, ki se zavzema za interese delavcev,” pravi Ferdo Kotnik. Koples, ki 90 odstotkov proizvodnje izvozi, že nekaj časa posluje z dobičkom.

Kakšne plače pa imajo delavci v Koplesu? “Že nekaj časa prejemo delavci plače po kolektivni pogodbi, čeprav smo se morali za to pogajati leto dni. Plače prejemo redno, prav tako pa imamo tudi prehrano pri delu in povračilo stroškov prevoza na delo in iz dela urejeno v skladu s kolektivno pogodbo,” pojasnjuje predsednik Sinlesa v podjetju. “Najnižja

Ferdo Kotnik: Delavci smo se marsičemu odpovedali, da smo ohranili podjetje in delovna mesta

plača v podjetju je na začetku poletja znašala od 50.000 do 60.000 tolarjev neto. Povprečna plača kvalificiranega delavca z 20-letnimi delovnimi izkušnjami pa znaša okoli 65.000 tolarjev neto. Plače v našem podjetju zares niso visoke, zato pa jih dobivamo – in to redno! Kdor je že bil kdaj prijavljen na zavodu za zaposlovanje, ve, kaj to pomeni!”

“V sindikatu si prizadevamo, da bi našim članom zagotovili kar največ ugodnosti. Tako organiziramo izlete, piknike, pa tudi proslavljanje dedka Mraza. Lani smo ob tej priliki otroke naših članov obdarili. Vsakdo je prejel darilo, ki je bilo vredno okoli 5000 tolarjev. Za dan žena pa smo obdarili žene,” pravi Kotnik. “V podjetju deluje tudi blagajna vza-

jemne pomoči. Če se kakšen delavec znajde v težavah, mu sindikat dodeli tudi solidarno-stno pomoč iz sindikalne članarine.”

Sindikat v Koplesu pa upravlja tudi počitniške kapacitete podjetja. “Imamo dve hišici v Barbarigi in Poreču, v katerih lahko delavci letujejo po sindikalnih cenah.”

Skrb za podjetje in njegov razvoj

“Veste, v našem podjetju se pozna, da smo delavci njegovi večinski lastniki,” pravi Ferdo Kotnik. “V podjetju se počutimo kot doma. Velikokrat eden drugega opozarjamo, kaj kdo ne dela prav in kako bi lahko vsi skupaj delali boljše. Odkar smo solastniki podjetja, se je spremenil tudi odnos do repromaterialov, do porabe energije in še zlasti do vzdrževanja strojev in naprav. Vsi razmišljamo, kako bi lahko kaj prihranili ali delali boljše.”

V Koplesu so pred časom ustanovili tudi svet delavcev, ki pa še ni v celoti prevzel svojih funkcij. Delavci imajo svoje predstavnike tudi v nadzornem svetu podjetja.

“Delavcem Koplesa ni vseeno, kaj se bo z našim podjetjem dogajalo. Zato razmišljamo o investicijah in razvoju. Nujno potrebujemo sušilnico lesa, saj bi tako lahko zmanjšali zaloge suhega lesa. Ta čas moramo imeti vedno na zalogi 2000 kubičnih metrov suhega lesa, brez katerega ne bi mogli proizvajati lesenih metrov,” pravi Kotnik.

Sinles pa delavce, ki so bili nekoč zaposleni v Tovarni meril, zastopa tudi v stečajnem postopku. “Čeprav je sodišče delavske terjatve, ki jih je vložil sindikat, priznalo, bomo dobili bolj malo denarja, saj stečajne mase verjetno ne bo veliko,” pravi Kotnik. “Večina delavcev ima od 500.000 do 600.000 tolarjev terjatev brez obresti.”

Delavcem v Koplesu ni lahko, saj morajo veliko in pridno delati. “Vendar pa je dobro, da smo solastniki podjetja,” pravi kar malce ponosno predsednik Sinlesa v podjetju. “Tako nam je lažje, ko smo za kaj prikrajšani, saj se zavedamo, zakaj se odpovedujemo.”

Glede na vse okoliščine ima veliko vlogo v podjetju tudi Sinles, ki ga že štiri leta uspešno vodi Ferdo Kotnik. “Pri delu nam veliko pomaga tudi sekretar območne organizacije ZSSS na Koroškem Marjan Barl, še zlasti v strokovnem pogledu” pravi.

Kakorkoli že, delavci Koplesa so tudi po zaslugi Sinlesa in njegovega predsednika Ferda Kotnika prebrodili največje težave. Sedaj pa jim podjetje, za katero so veliko žrtvovali, zagotavlja dolgoročno socialno varnost. To je zanje in za njihove družine najpomembnejše.

Sodišče je zavrnilo predlog za likvidacijo lendavskega Purlena

Delavci Purlena se že več mesecev z vsemi oblikami sindikalnega boja bojujejo za svoje pravice, o čemer smo v Novi Delavski enotnosti že poročali. Med drugim so tudi stavkali, in sicer od 3. do 19. avgusta in od 2. do 9. septembra. Po pogajanjih z vodstvom so stavko preložili na 16. september.

Vodstvo oziroma lastniki Purlena pa so na zadnji skupščini podjetja sklenili, da bodo sodišču predlagali likvidacijo družbe z omejeno odgovornostjo. Menijo namreč, da Purlen ob sedanjih stroških in obveznostih ter ob pomanjkanju sredstev za vlaganja in posodobitev proizvodnje nima več nobenih možnosti za obstoj.

Vendar je okrožno sodišče v Murski Soboti 8. septembra zavrnilo predlog za likvidacijo družbe, ker ni bil sprejet s predpi-

sano tričetrtinsko večino glasov vseh družbenikov. Zato je direktor Purlena Jože Marinšek za konec tega tedna ponovno sklical skupščino, na kateri bodo ponovno sklepali o predlogu za likvidacijo družbe.

Medtem so delavci že napovedali, da bodo sredi tega tedna stavkali, če ne bodo dobili plače za julij in julijskih stroškov za prevoz na delo. Sicer pa podjetje delavcem dolguje še veliko denarja, ki so si ga pošteno zaslužili. Po dogovoru med vodstvom podjetja in sindikatom naj bi delavci do konca leta prejeli razliko do polnih plač in stroške prevoza na delo od februarja do novembra lani ter letošnji regres za letni dopust; avgustovsko plačo pa naj bi delavci dobili do konca septembra.

T. K.

Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Se bodo komunalci zbrali tudi v Beli krajini

S predsednikom sindikata Alojzom Terbučem sva 8. septembra obiskala Belo krajino. Na to naju je napotila ugotovitev iz analize vprašalnikov v maju 1998, da so povprečne plače tam med najnižjimi v komunalni (le 110.000 SIT), da nimajo sklenjenih pogodb o pogojih dela sindikata in da je Bela krajina med tistimi območji, kjer srečanja komunalcev še ni bilo. Obisk sva pričela v Črnomlju, kjer naju je najprej sprejel sekretar območne organizacije ZSSS Jožef Kočevar in naju seznanil z organiziranostjo, delom in problemi območja ter posebnostmi obmejne pokrajine. Omenil je, da imajo pomembno vlogo v skrbi za člane in ocenjuje, da so največje težave in probleme že prebrodili ter se bodo sedaj lažje posvetili organizacijski krepitvi območja in sindikatov. V tej sme-

ri je potekal tudi razgovor na izvršnem odboru sindikata Komunalne Črnomelj. Njegov predsednik Jože Pavlakovič je tudi predstavnik dejavnosti tako v območni organizaciji kot v republiškem odboru sindikata dejavnosti. Dogovorili smo se, da bo predsednik delo porazdelil med vse člane odbora in se povezal s kolegom iz Metlike. Tako naj bi oba sindikata oblikovala skupen odnos do aktivnosti in politike območne organizacije in sindikata dejavnosti. Dogovorili smo se za pomoč pri sklepanju pogodb o pogojih dela sindikata in obračunu članarine, skladno s pravilnikom. Dogovorili smo se tudi, da bodo podprli prevzem organizacije srečanja komunalcev.

Direktor podjetja Bojan Košir nas je seznanil z napori in lobi-ranjem, da so v času lastninjenja

Sindikalna lista

September 1998

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP za gospodarstvo)

Javni sektor*
(nekdanje gospodarstvo)

Prvi del	SIT	SIT
1. Dnevnice		
– cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.500,00
– polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.750,00
– znižana dnevica (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.218,00
2. Kilometrina (od 27. 3. 1998 dalje)	35,94	35,94
3. Ločeno življenje	63.500,00	51.098,00
4. Prenosišče – Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 1998)		
– po SKPGD (na delovni dan)	548,00	548,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	50.532,00	42.958,00
– za 20 let	75.798,00	64.437,00
– za 30 let	101.064,00	85.916,00
2. Odpravnina pri upokojitvi	312.502,00	469.853,00
– oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodnejše		oziroma tri plači delavca, če je to zanj ugodnejše
3. Solidarnostne pomoči		
– po SKPD – ob smrti delavca	93.751,00	85.496,00
– ob smrti v ožji družini	46.875,00	–
4. Minimalna plača (od 1. 8. 1998 za izplačilo v septembru)	64.666,00	64.666,00
5. Zamajčena plača	37.045,00	37.045,00
6. Regres za letni dopust		
– najmanj	102.000,00	84.800,00
– delavci s plačo pod 110.000,00 SIT na mesec	–	102.000,00

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97 v višini 51.098,00 SIT).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon. Za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

Strokovna služba ZSSS

podjetje obdržali skupaj in ohranili tudi nekaj tržnega dela, ki je pomemben del pri zagotavljanju dohodka. Plače zagotavljajo skladno s kolektivno pogodbo in tudi z notranjimi stimulativnimi oblikami, tako da so bile v juliju že bližje povprečju v dejavnosti. Opozoril nas je na problematiko oblikovanja cen v komunalni in na sprejem normativov in standardov. Za njihovo ureditev bi morali biti zainteresirani tudi v sindikatih, saj so podlaga za normalno poslovanje podjetij. Glede organiziranja srečanja komunalcev pri njih pa se bo mogoče bolj konkretno pogovoriti, ko se bodo o tem posvetovali z odgovornimi iz vseh treh belokranjskih občin.

Podoben pogovor smo imeli še s sindikalisti v Komunalni Metlika. Nekoliko več smo govorili o pridobivanju novih članov. Kolega iz Črnomlja je naštel vr-

sto praktičnih izkušenj iz njihove aktivnosti in povedal da imajo skoraj 100-odstotno članstvo. Opozorili smo na nujnost izobraževanja članov sveta delavcev in sindikatov ter jih pozvali, naj se udeležijo seminarjev ZSSS v Radovljici.

Ker se dosedanjih srečanj niso še nikoli udeležili, smo jim predlagali, naj se prihodnje leto udeležijo srečanja komunalcev vsaj kot opazovalci. V Metliki smo precej razpravljali tudi o možnostih za izboljšanje plač. Predlagali smo jim, naj pri obračunu uveljavijo izhodiščno plačo, ki jo za komunalne dejavnosti objavljamo sindikati, skladno z leta 1996 podpisano tarifno prilogo. Ta je za nekaj odstotkov boljša od izhodiščne plače, ki jo objavi ministrstvo za okolje. Upamo, da jim bo to uspelo.

Miloš Mikolič, sekretar

Socialni model Evropske unije

Zaposlovanje je prioriteta

Posvetovalna vloga socialnih partnerjev v postopkih sprejemanja odločitev je pravilo tako v državah članicah kot v institucijah Evropske unije. Za to dimenzijo evropskih povezovanj smo v Sloveniji prepogosto slepi. Čeprav se socialni sistemi 15 držav članic EU razlikujejo tako, da ni mogoče govoriti o skupnem evropskem socialnem modelu, se predstavniki EU sklicujejo na socialni model EU. Poudarjajo, da se ta močno razlikuje od socialnega modela Združenih držav Amerike in Japonske, ki sta na globaliziranem svetovnem trgu glavna tekmeča EU.

Za kaj torej gre pri socialnem modelu EU?

Socialni model EU je pakt med državo in socialnimi partnerji, ki temelji na treh stebrih. Prvi stebel je socialno varstvo. Skrb za vključitev najbolj ranljivih delov prebivalstva v družbeni razvoj je jamstvo družbene kohezivnosti. Drugi stebel je socialni dialog med vlado, sindikalnimi in delodajalskimi organizacijami. Tretji stebel pa je sistem "industrijskih odnosov" oziroma avtonomnost partnerjev pri sprejemanju kolektivnih pogodb. Vsi trije stebri socialnega modela EU obstajajo v vseh državah članicah EU.

Evropska unija je nastala predvsem zaradi prizadevanj za večjo konkurenčnost gospodarstva EU na globalnem trgu. Pravo revolucijo je zato pomenila Amsterdamska pogodba iz leta 1997, ki je med naloge unije zapisala tudi spodbujanje visoke ravni zaposlenosti. Evropski svet EU je opredelil, da je vprašanje zaposlenosti eden najpomembnejših interesov evropskega državljana. Zato da je treba storiti vse za boj proti previsoki brezposelnosti, ki pomeni nevarnost za razpad evropske družbene organizacije. Evropski svet je na tej podlagi svoja zasedanja v letih 1997 in 1998 posvetil pripravi smernic za skupno zaposlovalno politiko EU. Čeprav smernice še niso bile ratificirane v vseh državah članicah, so se vse obvezale za njihovo izvajanje. Vseh 15 držav članic je do aprila letos na podlagi štirih ciljev zaposlovalne politike EU in 19 smernic za njihovo uresničevanje pripravilo akcijske nacionalne programe zaposlovanja.

In kakšne so usmeritve EU na področju zaposlovanja? Cilji njene enotne politike zaposlovanja so opredeljeni kot štirje stebri zaposlovalne politike EU. Za vsak cilj pa je opredeljenih še nekaj smernic za njegovo doseganje:

1. Izboljšanje zaposljivosti:

1.1 reševanje brezposelnosti mladih: država članica mora najkasneje v 5 letih organizirati sistem, ki bo vsaki mladi brezposelni osebi najkasneje po 6 mesecih brezposelnosti ponudil pomoč v obliki usposabljanja, preusposabljanja, pridobivanja delovnih izkušenj, zaposlitve ali drugega ukrepa za zvišanje zaposljivosti;

1.2 preprečevanje dolgotrajne brezposelnosti: država članica mora še pred dovršitvijo 12 mesecev brezposelnosti odraslim brezposelnim osebam ponuditi enega od istih ukrepov kot pod a) oziroma ga dopolniti še z individualnim poklicnim svetovanjem;

1.3 prehod od pasivnih k aktivnim ukrepom: vsaka država članica bo pomembno povečala števil-

lo oseb, ki so deležne aktivnih ukrepov za povečanje zaposljivosti. Cilj je, da se v aktivne ukrepe vključi vsaj 20 % brezposelnih;

1.4 spodbujanje partnerskega pristopa: socialni partnerji so pozvani, naj čimprej sklenejo sporazume s ciljem povečati možnosti za usposabljanje, pridobivanje delovnih izkušenj, pripravnosti in drugih ukrepov za povečanje zaposljivosti;

1.5 razvijanje vseživljenjskega učenja: države članice in socialni partnerji bodo poizkušali razviti možnosti za vseživljenjsko usposabljanje;

1.6 olajšanje prehoda iz šole v delo: države članice bodo izboljšale kakovost šolskih sistemov z namenom zmanjšati število mladih ljudi, ki prekmalu izpadejo iz šolskega sistema;

1.7 oborožitev mladih ljudi s pomembnimi usposobljenostmi: države članice bodo mlade ljudi opremile z večjo zmožnostjo prilagajanja tehnološkimi in gospodarskim spremembam ter s sposobnostmi, ki so pomembne na trgu delovne sile. Kjer je to primerno, naj se to stori z izvajanjem ali razvijanjem pripravnosti.

2. Razvijanje podjetništva:

2.1 olajšanje zagona podjetij: države članice bodo posebno skrb namenile znižanju skupnih stroškov in administrativnih bremen za podjetja ter pri tem posebej za mala in srednje velika podjetja, zlasti pri najemanju dodatnih delavcev;

2.2 spodbujanje razvoja samozaposlovanja: države članice bodo zlasti na področju davkov in ureditve socialne varnosti spodbujale razvoj samozaposlovanja z odpravljanjem ovir za samozaposlovanje in nastajanje malih podjetij;

2.3 izkoristiti možnosti za ustvarjanje novih delovnih mest: države članice bodo raziskale ukrepe za popolno izkoriščenje možnosti ustvarjanja novih delovnih mest na lokalni ravni v socialnem gospodarstvu in v novih dejavnostih, kjer trg še ni zadostil vsem potrebam. Raziskale se bodo možnosti za odstranitev ovir tem ukrepom;

2.4 davčni sistem naj bo zaposlovanju prijazen: države članice naj si postavijo za cilj postopno zmanjševanje skupnega bremena davkov in davčnega pritiska na plače in druge stroške dela - posebej za nekvalificirano in slabo plačano delo. Pri tem se ne smejo ogroziti javne finance ali finančno ravnesvesje socialnih zavarovanj. Razišče naj se primernost uvajanja davkov na energijo ali na onesnaževanje okolja in drugi davčni ukrepi;

2.5 znižanje davka na dodano vrednost v delovno intenzivnih storitvah: države članice bodo preučile primernost zniževanja stopnje DDV v delovno intenzivnih storitvah, ki niso izpostavljene konkurenci preko meja.

3. Spodbujanje prilagodljivosti podjetij in zaposlenih:

3.1 modernizacija organizacije dela: socialni partnerji so povabljeni k pogajanjem zlasti na panožni in podjetniški ravni za oblikovanje sporazumov o modernizaciji organizacije dela, kar

Sosednja Avstrija je v tem polletju prevzela predsednikovanje Evropski uniji. Izkoristiti ga želi za razvoj skupne politike EU na področju zaposlovanja. V tem okviru je prve dni septembra na Dunaju potekal seminar o izzivih in priložnostih zaposlovalnih trendov. Namenjen je bil državam iz srednje in vzhodne Evrope, ki so kandidatke za članstvo v EU. Udeležili smo se ga predstavniki socialnih partnerjev.

vključuje fleksibilne oblike delovne ureditve s ciljem dosegati produktivnost in konkurenčnost podjetij ter potrebno ravnovesje med fleksibilnostjo in varnostjo. Pri tem gre lahko za računanje delovnega časa na ravni celega leta, skrajševanje delovnega časa, zniževanje nadur, krajšanje delovnega časa, vseživljenjsko dousposabljanje in začasne prekinitve poklicne kariere;

3.2 popravki delovne zakonodaje za izboljšanje prilagodljivosti: država članica mora preučiti možnost, da se vključijo v zakonodajo prilagodljivi tipi delovnih pogodb, in pri tem upoštevati, da so oblike dela vse bolj različne. Tistim, ki delajo v takih oblikah delovnih pogodb, je treba zagotoviti primerno varnost in v skladu s poslovnimi potrebami višji položaj v poklicu;

3.3 podpora prilagodljivosti podjetij: država članica mora raziskati ovire, zlasti davčne, vlaganje v razvoj človeških potencialov ter davčne in druge spodbude za usposabljanje na delovnem mestu. Pri sprejemanju novih predpisov mora raziskati, ali ti ne pomenijo ovire za zaposlovanje oziroma ali pomagajo pri prilagajanju trga delovne sile strukturalnim spremembam v gospodarstvu.

4. Ojačanje politike enakih možnosti:

4.1 razlike med položajem obeh spolov: država članica mora poizkusiti zmanjšati razliko med stopnjama brezposelnosti žensk in moških tako, da aktivno spodbuja zaposlovanje žensk. Delovati mora tudi proti premajhni zastopanosti žensk v nekaterih gospodarskih sektorjih in poklicih oziroma proti preveliki zastopanosti žensk v drugih;

4.2 uskladitev dela in družinskega življenja: država članica se mora prizadevati za višjo stopnjo varstva tam, kjer te potrebe niso izpolnjene;

4.3 olajšanje vračanja v zaposlitev: država članica mora posvetiti posebno skrb moškim in ženskam, ki po daljši odsotnosti s trga delovne sile znova želijo plačano delo. V ta namen je treba raziskati možnosti za postopno odpravljanje ovir pri taki vrtnitvi;

4.4 spodbujanje vključevanja invalidov v delo: država članica mora posvetiti posebno skrb težavam invalidov, s katerimi se ti srečujejo na delovnem mestu.)

Slovenci ne zaupamo takim političnim ciljem in usmeritvam. Mislimo, da gre le za lepe besede na papirju. Toda v EU ne mislijo tako. Članstvo v EU je prostovoljno. Če hočeš biti zraven, moraš misliti resno. Nacionalni programi, ki so jih pripravile članice v aprilu letos in jih dostavile komisiji EU, so zelo konkretni. Izvajanje se nadzoruje. Nihče ne želi biti javno opredeljen za kršitelja.

Usmeritve EU na področju zaposlovanja bodo del *acquisa* (zakonodaje EU), ki ga bo morala Slovenija prevzeti in uresničiti, če želi polno članstvo v EU. Če na usmeritve pogledamo s tega zornega kota, jih takoj preberemo nekoliko drugače. Ali ne?

Lučka Böhm

Sestanek sindikatov kovinarjev iz držav višegrajske skupine in držav, nastalih iz nekdanje Jugoslavije

V hotelu Piramida v Mariboru je bilo konec minulega tedna dvodnevno delovno srečanje sindikatov kovinarjev iz višegrajske skupine držav. Na srečanju, ki ga je organiziral Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije, so sodelovali predstavniki kovinarjev iz Češke (Jan Uhlir in Pavel Andres), Poljske (Adam Ditmer),

Predstavniki sindikatov kovinarjev so se pogovarjali o delavskih in socialnih pravicah, ki bi jih morali spoštovati v vseh državah, ki se želijo vključiti v Evropsko unijo

SKEI se povezuje in pripravlja na vstop Slovenije v EU

Madžarske (Laszlo Paszternak, Arpad Danyi in Andras Nagy) in Slovenije (Albert Vodovnik, Drago Gajzer, Branko Medik in Edi Ozimič). Drugi dan pa so se jim pridružili še predstavniki sindikatov Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Republike srbske in Zvezne republike Jugoslavije. Manjkali so le predstavniki slovaških in črnogorskih kovinarjev. Sodeloval je tudi Balke Holger, ki je v mednarodni zvezi kovinarjev IMF odgovoren za mednarodno sodelovanje.

Predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije Albert Vodovnik in predsednik območnega odbora SKEI v Podravju Branko Medik sta gostom najprej predstavila gospodarske in socialne razmere v kovinski in elektropredelovalni industriji pri nas.

Predstavniki kovinarjev iz držav višegrajske skupine so prvi dan srečanja namenili največ pozornosti problemom v zvezi s skrajševanjem delovnega časa. To postaja v kovinski industriji nujnost, saj brezposelnost v tej panogi narašča v vsej Evropi. S skrajševanjem delovnega časa bi namreč lahko prispevali k odpiranju novih delovnih mest. Predstavniki sindikatov kovinarjev višegrajske skupine so podprli listino Evropske zveze kovinarjev o delovnem času. V skladu s to listino si bodo sindikati kovinarjev prizadevali, da delavci v nobeni državi ne bi let-

no delali več kot 1750 ur in dodatno še največ 100 nadur na leto.

Prvi dan srečanja so udeleženci govorili tudi o zaključkih generalne skupščine Evropske zveze kovinarjev (EMF), ki združuje 6 milijonov članov, ter o pripravah na kongres te zveze v naslednjem letu.

Na tiskovni konferenci po srečanju je predsednik sindikata SKEI Slovenije Albert Vodovnik dejal, da so udeleženci največ pozornosti posvetili uresničevanju evropske sindikalne liste o ekonomskih in socialnih pravicah delavcev ter drugim problemom, s katerimi se srečujejo sindikati

kovinarjev v času, ko se države višegrajske skupine pripravljajo za vstop v Evropsko unijo. Cene dela v državah srednje in vzhodne Evrope so namreč zelo različne, saj znaša denimo povprečna bruto plača kovinarja na Češkem 800 do 900 mark, v Sloveniji pa 1600 mark. Zato da te okoliščine delodajalci, še zlasti pa tuji vlagatelji in multinacionalne družbe ne bi izkoriščali za nadaljnje zmanjševanje delavskih pravic, si morajo sindikati v vseh državah usklajeno prizadevati za spoštovanje dogovorjene ravni delavskih pravic. Hkrati pa si sindikati kovinarjev v vseh državah višegrajske

skupine prizadevajo za zmanjševanje brezposelnosti, ki je še posebej prizadela prav kovinsko in elektroindustrijo. Tako se je denimo na Češkem število delovnih mest v tej panogi v času tranzicije zmanjšalo za 60 odstotkov, na Madžarskem za polovico (sedaj se ponovno povečuje), pri nas pa za 45 odstotkov. Najhujše pa so razmere na Poljskem, kjer se je samo v jeklarstvu število delavcev zmanjšalo od 140.000 na 30.000.

O omenjenih problemih bodo naslednje leto spregovorili tudi na kongresu Evropske zveze kovinarjev (EMF). Ta je bila prvotno le zveza kovinarjev držav članic EU, v bodoče pa bo po mnenju udeležencev mariborskega srečanja morala svojo dejavnost razširiti in jo prilagoditi novemu političnemu in gospodarskemu zemljevidu Evrope.

T. K.

Za srečanje je veljalo veliko zanimanje tudi med novinarji, zato so organizatorji v Mariboru pripravili tiskovno konferenco

Priprave na 2. kongres so stekle

Na 38. redni seji predsedstva 9. septembra 1998 je bila večina točk dnevnega reda, namenjenih pripravam za izvedbo 2. kongresa Sindikata delavcev GiT Slovenije.

Sprejeta je bila odločitev, da bo kongres 27. in 28. novembra 1998 v hotelu Golf na Bledu. Na kongresu pričakujemo tudi goste predstavnike mednarodne sindikalne organizacije IUL in evropske konference EAL ter predstavnike sindikatov GiT iz sosednjih držav.

Kongres bomo izkoristili za svečano podelitev sindikalnih priznanj zaslužnim članom našega sindikata.

Ker konec novembra ni več tako daleč, pozivamo sindikate podjetij in območne odbore, naj se dejavno vključijo v priprave na kongres.

Sestava 2. kongresa Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije

Na osnovi 22. člena Statuta Sindikata delavcev GiT Slovenije je predsedstvo na 38. redni seji sprejelo naslednji

SKLEP

o sestavi in načinu izvolitve delegatov za 2. kongres Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije:

2. kongres Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije sestavlja 39 delegatov, in sicer:

- 23 delegatov, izvoljenih po ključu na posameznih območjih (vsak območni odbor enega delegata in še enega na vsakih 500 članov),
- 10 članov predsedstva,
- 3 člani statutarne komisije,
- 3 člani nadzornega odbora.

Zap. štev.	Organi - območje	Število delegatov
1.	Predsedstvo	10
2.	Statutarne komisija	3
3.	Nadzorni odbor	3
4.	Pomurje	2
5.	Notranjsko	2
6.	Gorenjsko	3
7.	Posočje	2
8.	Vipavska dolina	-
9.	Idrija	-
10.	Posavsko	1
11.	Koroško	1
12.	Celjsko	2
13.	Velenjsko	1
14.	Podravsko	2
15.	Ptuj	-
16.	Zasavsko	-
17.	Dolenjsko	1
18.	Belokranjsko	1
19.	Ljubljansko	4
20.	Domžale	1
21.	Grosuplje	-
22.	Obala	-
	SKUPAJ	39

Na kongres so povabljeni sekretarji območnih odborov in gostje.

Iztok Bratož, predsednik

Na podlagi 32. člena Statuta Sindikata delavcev GiT Slovenije je predsedstvo Sindikata delavcev GiT Slovenije 9. septembra 1998 sprejelo

SKLEP

V skladu s pravilnikom o postopkih evidentiranja in kandidiranja, kriterijih za kandidiranje in volitve v Sindikatu delavcev GiT Slovenije se izvedejo postopki evidentiranja in kandidiranja za predsednika in sekretarja ter člani in namestniki nadzornega odbora in statutarne komisije, in sicer:

- evidentiranje od 9. do 28. septembra 1998,

- razprava o kandidatih od 1. do 28. oktobra 1998.

Iztok Bratož, predsednik

Predsedstvo Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije je skladno s 6. točko 32. člena Statuta Sindikata delavcev GiT Slovenije na 38. seji predsedstva 9. septembra 1998 sprejelo

Pravilnik

o postopkih evidentiranja, kandidiranja, kriterijih za kandidiranje in volitve v sindikat delavcev GiT Slovenije

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Ta pravilnik določa postopke evidentiranja, kandidiranja, kriterije za kandidiranje in volitve predsednika, sekretarja ter člane nadzornega odbora in statutarne komisije.

2. člen

Postopke evidentiranja in kandidiranja vodi predsedstvo.

3. člen

Pri kandidacijskih in volilnih postopkih se upoštevajo kriteriji, določeni s tem pravilnikom.

II. EVIDENTIRANJE

4. člen

Evidentiranje kandidatov na posamezne funkcije je javno.

5. člen

V postopke evidentiranja se lahko vključijo vsi sindikati družb in organi Sindikata delavcev GiT Slovenije.

6. člen

Evidentira se več možnih kandidatov od potrebnega števila.

7. člen

Vsako evidentiranje mora vsebovati soglasje posameznika za sodelovanje v postopku evidentiranja in kandidiranja ter utemeljitev predloga.

8. člen

Predlog evidentiranih kandidatov z njihovimi soglasji in utemeljitvami mora biti dostavljen do dogo-

vorjenega roka na predsedstvo Sindikata delavcev GiT Slovenije.

III. KANDIDACIJSKI POSTOPEK

9. člen

Predsedstvo na osnovi meril in kriterijev ugotovi, kateri izmed evidentiranih kandidatov izpolnjuje pogoje za nadaljnji kandidacijski postopek.

10. člen

V kandidacijskem postopku se člani območnih odborov seznanijo z evidentiranimi kandidati za člane organov in nosilce sindikalnih funkcij ter odločijo, katerim dajo podporo za sodelovanje v nadaljnjem volilnem postopku.

11. člen

Območni odbori do dogovorjenega roka v pisni obliki obvestijo predsedstvo o svojih odločitvah.

12. člen

Predlog kandidatne liste za predsednika, sekretarja in člane nadzornega odbora ter statutarne komisije določa predsedstvo na podlagi javne razprave o evidentiranih kandidatih.

13. člen

Na kandidatno listo se uvrstijo kandidati, ki sta dobila podporo največjega števila območnih odborov.

Če je kandidatov z enakim številom podpor več, se na kandidatno listo uvrstijo vsi kandidati, ki so dobili enako - največje oziroma enako drugo največje število podpore območij.

Rokovnik

vsebinskih, organizacijskih in kadrovskih priprav za 2. kongres Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije

NOSILEC	ROK	NALOGA
predsedstvo	15.07.1998	- imenovanje odbora za pripravo kongresa
predsedstvo	09.09.1998	- sprejem sklepa o sklicu 2. kongresa GiT - sprejem sklepa o sestavi in načinu izvolitve delegatov za 2. kongres - sprejem sklepa o postopkih evidentiranja in kadrovskih postopkov - sprejem Pravilnika o postopkih evidentiranja, kandidiranja, kriterijih za kandidiranje in volitve v sindikatu GiT Slovenije
predsedstvo, odbori, sindikati družb	od 09.09.1998 do 28.09.1998	- evidentiranje kandidatov - izvolitev delegatov za 2. kongres
predsedstvo	01.10.1998	- oblikovanje kandidatne liste (javna razprava do 28.10.1998) - imenovanje delegatov za 3. kongres ZSSS (3) - razpis za podelitev priznanj in plaket Sindikata delavcev GiT Slovenije
območni odbori	od 01.10.1998 do 28.10.1998	- razprava o kandidatih
nadzorni odbor	27.10.1998	- oblikovanje predloga poročila NO
predsedstvo	29.10.1998	- sprejem kandidatne liste - obravnava osnutkov kongresnih dokumentov - določitev dnevnega reda 2. kongresa Sindikata delavcev GiT Slovenije - določitev dobitnikov priznanj in plaket Sindikata delavcev GiT Slovenije
	27., 28. november 1998	2. KONGRES SINDIKATA DELAVCEV GiT SLOVENIJE - BLED

IV. MERILA IN KRITERIJI ZA KANDIDIRANJE

14. člen

Kriteriji, ki morajo biti upoštevani pri kandidiranju, so:

- članstvo v Sindikatu delavcev GiT Slovenije (za sekretarja se lahko upošteva tudi članstvo v drugih sindikatih, znotraj ZSSS), najmanj 3 leta,
- ugled in zaupanje med članstvom,
- strokovnost in usposobljenost kandidata za prevzem predlagane funkcije,
- sprejemanje programa, statuta in izvedbenih aktov Sindikata delavcev GiT Slovenije,
- sposobnost zaznavanja realnih problemov, organiziranja in vodenja demokratične razprave, sprejemanja argumentiranih predlogov in stališč drugih.

15. člen

Kandidat za profesionalnega sekretarja mora poleg kriterijev iz določil 14. člena imeti izobrazbo najmanj VI. stopnje (ekonomske, pravne ali upravne smeri) ter pasivno znanje nemščine ali angleščine.

16. člen

Kandidati za funkcijo predsednika in sekretarja naj bi načeloma že do sedaj aktivno sodelovali v eni od oblik dejavnosti Sindikata delavcev GiT Slovenije.

V. VOLITVE

17. člen

Predsednika, sekretarja, člane NO in statutarne komisije izvolijo delegati na kongresu.

18. člen

Volitve na kongresu so tajne. Volitve vodi 3-članska volilna komisija, ki jo izvoli kongres (konferenca).

19. člen

Volitve se lahko opravijo, če je navzoča večina delegatov oziroma članov volilnega telesa.

20. člen

Za kandidate se glasuje tako, da volilec obkroži številko pred kandidatom na glasovnici.

21. člen

Izmed predlaganih kandidatov je izvoljen tisti, za katerega glasuje več kot polovica prisotnih delegatov.

Če je na kandidadni listi več kandidatov (odprta lista) in nihče ne dobi večine glasov, se volitve ponovijo. V ponovljenih volitvah je izvoljen tisti kandidat, ki dobi največ glasov.

22. člen

Volitve se izvedejo skladno s Poslovnikom organa (kongres, konferenca ...).

VI. KONČNE DOLOČBE

23. člen

V skladu z določili Statuta se po enakem postopku opravijo nadomestne volitve na konferenci Sindikata delavcev GiT Slovenije.

24. člen

Pravilnik razlaga predsedstvo Sindikata delavcev GiT Slovenije.

25. člen

Pravilnik velja od dneva sprejetja na predsedstvu.

Iztok Bratož, predsednik

Srečanje obrtnih delavcev Slovenije

Sindikato obrtnih delavcev Slovenije je skupaj s skladi za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih prejšnjo soboto organiziral tradicionalno, že šestnajsto srečanje. Delavci, zaposleni pri samostojnih podjetnikih, so si najprej ogledali obrtni sejem, družabno sre-

Vesetje in gibanje sta dobra naložba v zdravje. K temu sta pomagala zlasti Korado in Brendi ter ansambel Obzorje.

Priznanja sindikata obrtnih delavcev so prejeli: Janez Veršič iz Markovcev pri Ptuj, Forto Turk, sekretar območnega odbora sindikata Celje, in Milena Kobe iz podjetja ISS Servissystem Maribor. Dušanu Golobu iz podjetja UKO Kropa bodo priznanje podelili naknadno. Na fotografiji sta tudi predsednik in tajnica sindikata Peter Jančar in Alenka Gajski.

čanje pa je bilo na letališču Levec.

Kot nam je povedal glavni organizator Marjan Jeranko, sicer sekretar stanovanjskega sklada za delavce pri zasebnih podjetnikih v občini Celje, se je letošnjega srečanja udeležilo 2100 delavcev iz vse Slovenije. Največ jih je prišlo iz Celja, kar 542.

Udeležence sta pozdravila predsednik obrtne zbornice Celje in predsednik sindikata obrtnih delavcev Peter Jančar. Jančar je zbranim med drugim povedal, da z udeležbo na srečanju dokazujejo pripadnost in zaupanje svojemu sindikatu, skladom za izobraževanje delavcev in skladom za reševanje stanovanjskih vprašanj.

Množična udeležba daje upanje, da bi se v primeru, če bi država ogrožala pravico do plačanega dela, socialne pravičnosti, varne starosti ali sindikalne organiziranosti, zbralo še več delavcev. Takšne nevarnosti so po Jančarjevih besedah že opazne, naprimer sprememba pokojninske zakonodaje in nova delovnopravna zakonodaja, tudi preprazne plačilne kuverte.

Tudi zaradi zelo deževnega in hladnega vremena je bil zabavni program nekoliko okrnjen, letela sta le dva aviona, balon se je le skušal dvigniti, zaradi dežja pa so ga hitro spravili. Borisu Kopitarju, ki je tudi letos povezoval in vodil srečanje, je uspelo na oder privabiti kandidate za najtežjega in najlažjega udeleženca. Najtežjemu Sandiju Gabrovcu s Ptuja je tehtnica pokazala 132 in pol kilograma, najlažja Milenka Žveglič iz Frankolovega je tehtala le 41,8 kilograma.

F. K.

Med udeleženci smo opazili tudi nekaj sindikalnih funkcionarjev: Dušana Semoliča, Ladija Kulužo, Miro Videčnik, Jožeta Mikliča, Marjana Barla in Forta Turka.

Lidija Hren

»Na nedavni oddaji pro et contra ste dejali, da je bila razprava o delitvi sindikalnega premoženja koristna. Tudi po zaslugi drugih novinarjev so zadeve zdaj bolj razjasnjene. Ker v javnosti ni nobenih novih obvestil, vas sprašujem, ali zdaj kaj kupčate pod mizo?«

Težka vprašanja

Dve kolegici spet klepetata. Prva zaupa drugi, da je opravila test za nosečnice. Druga ustrelji: »So bila vprašanja težka?«

Mozoljški

Na sejmu v Celju je obiskovalko privabil možakar, ki je glasno ponujal modrčke. »Pri meni dobite vse, dvojko, trojko, štirico, tudi petico, šestico, tudi takšne kot klobuk.«

»Kaj pa enke nimate?«

»Če imate tako malo, pa pojdite v lekarno, tam imajo vse za mozoljške!«

Billova

Ali veste, da pri sedanjem ameriškem predsedniku, ko je pred leti predaval študentom in študentkam na neki fakulteti, nobena ni naredila izpita brez ustnega zagovora?

Dober spomin

Ko sta se srečala dva Gorenjca, je rekel eden drugemu: »Prosim, posodi mi deset tisočakov!«

»Ne!«

»To si bom pa zapomnil!«

»Lepo! Če bi ti jih posodil, bi tako in tako pozabil.«

Stiska

»Ne vem, kaj bo z mano: če imam denar, vse zapravim ...«

»Pri meni pa je drugače: če vse zapravim, nimam denarja ...«

Svinja

»Malo prej sem srečal Toneta.

Prosil sem ga, naj mi posodi deset tisočakov, pa mi jih ni hotel? Ali ni svinja?

»Kaj hočeš, ljudje smo pač svinje!«

Večen dolžnik

»Tega, da si mi posodil deset tisočakov, ne bom nikoli pozabil. Tvoj dolžnik bom ostal do smrti!«

»Tako pa se nisva dogovorila. Upam, da boš dolg poplačal prej!«

Krzneni plašč

»Dragi mož. Ali veš, da je moj krzneni plašč star že deset let?«

»Nič se ne sekiraj. Medvedka ga je nosila vse življenje, pa je ostal do konca lep.«

Zadnji krik

»Gospa, pomerite tole obleko. Je zadnji krik mode!«

»Saj bi jo, pa me je strah.«

»Česa!?!«

»Zadnjega krika svojega moža!«

Dilema

»Mojca, zakaj si tako zamišljena?«

»Moj fant ima še eno punco. Sedaj pa ne vem, ali vara mene z njo, ali njo z mano!?!«

Slab ljubimec

»Veliko sem že slišala o tem, kakšni ste v postelji,« je rekla tajnica direktorju, ki jo je poskušal osvojiti.

»Ah, saj nisem nič posebnega!«

»Potem mi punce niso lagale!«

Narkoza

»Mojca, tako te ljubim. Kaj bi ti moral dati za en sam poljub?«

»Narkozo!«

Humoreska

»Vrag pocitraj takšno šolo! Pravijo, da je brezplačna, dejansko pa starše veliko stane. Moj najmlajši je letos v zadnjem razredu osnovno šole. Na začetku šolskega leta je odnesel v šolo ves denar, ki sva ga z ženo čez poletje dajala na stran za nakup ozimnice,« se je pred dnevi pri malici v naši tovarni začel pridušati strugar Lojze. »Namesto da bi pozimi jedli jabolka in kompote, se bo vsa družina ob večerih lahko učila angleščino, toliko knjig in delovnih zvezkov za angleščino sem mu moral kupiti.«

»Moja dva pa že študirata na mariborski univerzi. Lani so študentje na tej univerzi izračunali, da potrebujejo za študij mesečno od 32.000 do 58.000 tolarjev. V omenjene stroške pa ni zajeta domača oskrba ob koncih tedna, ko študentje preživijo doma. Prav tako v omenjene stroške ni zajeta vsa potrebna študijska literatura,« je dejal kovač Tone. »Pomislite. Prišli smo že tako daleč, da si večina študentov ne more več kupiti niti najnujnejše študijske literature. To je tako, kot če bi v naši tovarni zaposlili kovača, pa mu ne bi dali klešč in kladiva.«

»Moj sin pa gre letos v šolo v naravi, kjer bo potreboval smučarsko opremo,« je dejal rezkar Vili. »Zato da bi mu lahko kupili novo smučarsko opremo, letos poleti sploh nismo šli na dopust.«

»Sam si kriv, zakaj pa mulcu kupuješ novo smučarsko opremo. Na sejmu bi mu kupil stare elanke, pa bi prav tako veljalo. Smučarskega kombinezona pa takšni mulci še tako in tako ne potrebujejo. Še bolj frajerski bi bil, če bi prišel na smučišče v ponošenih kavbojkih,« se je v pogovor vmešala Lidija iz ekspedita.

Iz dnevnika delavca Jožeta

Brez-plačno šolstvo

»Časi za takšne zgodbe so že minili. Tudi sam sem sinu predlagal nekaj podobnega, vendar mi je odgovoril: »Ata, če želiš, da bo cela šola vedela, da imam najbolj lenega in nesposobnega očeta, potem lahko grem na smučanje v spodnjih gatah. Samo potem se ne boš smel jeziti name, če bom začel domov prinašati slabe ocene, saj vendar veš, da večina Slovencev verjame v pregovor o jabolku, ki ne pade daleč od drevesa.« Na koncu me je še vprašal, če poznam star slovenski pregovor, da je denar sveta vladar!?!«

»Pa še prav je imel,« je ogorčeno pribil skladiščnik Rudi. »Kdo pa nam je kriv, da cele dneve garamo za mizerne plače, medtem ko si nekateri brez dela polnijo žepe in bogatijo z našimi žulji. Če bi bili za kaj, bi tudi v naši tovarni že zdavnaj stavkali za višje plače.«

»Rudi, nehaj zopet politizirati,« seje ujezil Lojze. »Sedaj govorimo o razmerah v šolstvu in o politiki.«

»Kako ne bi politiziral, saj je pri nas šolstvo že do konca spolitizirano. Samo pogledajte: strankarski prvaki se med seboj pričkajo, ali bi v šolah mlade učili verouk ali ne, nihče pa se ne vpraša, koliko otrok se bo zaradi dragega šolanja še sploh lahko izšolalo za zeleni poklic,« se ni dal ugnati Rudi.

»Rudi, čisto prav imaš! Šolanje je pri nas zares postalo tako drago, da se marsikakšen sposoben mlad človek ne more več šolati,« sem se tudi sam vključil v pogovor. »Samo tega ne razumem, zakaj naši politiki govorijo, da je šolanje pri nas brezplačno. Za koga so šole brezplačne, če pa vsi stokate, kako je šolanje drago!«

»Jože, Jože, ti pa si res še malo za luno,« so se zasmeli vsi v en glas. Nato pa mi je skladiščnik Rudi pojasnil: »Za naše šolstvo se reče, da je brez-plačno, ker morajo učitelji, profesorji in drugi pedagoški delavci delati tako rekoč brez plač – podobno kot delavci v gospodarstvu tudi oni dobijo za svoje odgovorno delo samo borne dnine oziroma nekakšne preživnine.«

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalna seminarja

OSEBNOST USPEŠNEGA POGAJALCA

Cilji seminarja so:

- omogočiti udeležencem, da ocenijo svoja naravna nagnjenja glede pogajalskih sposobnosti, svoje prednosti in pomanjkljivosti v vlogi pogajalca,
- spoznati pogajalske taktike, njihovo uporabo in načine izničenja njihovih učinkov, če jih uporablja nasprotna stran,
- seznaniti udeležence z možnostmi in postopki povečevanja svoje pogajalske učinkovitosti.

Namembnost seminarja:

Seminar je namenjen predsednikom sindikatov podjetij in zavodov, funkcionarjem sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ZSSS ter članom svetov delavcev.

Pogoj za udeležbo na seminarju je članstvo v enem od sindikatov dejavnosti, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Čas in kraj izvedbe:

Seminar bo v četrtek, 22. oktobra 1998, v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, soba 16/I.

PROGRAM SEMINARJA:

Od 9.00 do 9.15 ure

Uvod v seminar: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS

Od 9.15 do 10.30 ure

- **Pomen osebnosti pogajalcev za uspešnost pogajanja**

Test: Stili pogajanja (ocena naravnih nagnjenj pogajalca pri pogajanjih in njegov vpliv na uspešnost pogajanja)

Analiza rezultatov testa

Od 10.45 do 11.30 ure

- **Koristne in škodljive lastnosti pogajalcev**

Od 11.30 do 12.15 ure

- **Najpogostejše napake pogajalcev**

Test: Ocene nekaterih napak pogajalcev

Od 12.15 do 13.30 odmor

Od 13.30 do 15.00 ure

- **Vrste in načini uporabe pogajalskih taktik**

- **Načini nevtraliziranja učinkov pogajalskih taktik**

Od 15.15 do 16.30 ure

- **Uporaba moči v pogajanjih**

- **Uporaba laži v pogajanjih**

- **Odkrivanje laži**

Od 16.30 do 16.45 ure: zaključek seminarja

Metode:

Predavanje, aktivno sodelovanje udeležencev, testi o pogajalski sposobnosti in nagnjenjih udeležencev seminarja, razprava o rezultatih testov in njihovi uporabi, analiza posameznih primerov.

Strokovni izvajalec:

dr. Bogdan Kavčič, univerzitetni profesor, avtor knjig: "Kako se uspešno pogajati" (1992) ter "Spretnost pogajanja" (1996) in številnih strokovnih člankov o pogajanjih.

Rok za prijavo:

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 14. oktobra 1998.

Seminar bomo izvedli, če bo 18 prijav. Če bo prijav več, bomo preostale prijavljene uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija:

Cena seminarja znaša 10.000 SIT za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno strokovno gradivo in osvežilni napitki). Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije.

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar VI., sklic na številko 06".

Dodatne informacije:

Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489 in pri Jožici Anžel na telefonski številki 061/13 10 033, interna 281 ali 061/316 489.

Vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS:
Vanda Rešeta

UČINKOVITO OBVLADOVANJE STRESA

Cilji seminarja:

- prepoznati dejavnike stresa in moč negativnih misli,
- naučiti se vplivati na način svojega razmišljanja,
- obvladovanje različnih mentalnih tehnik za obvladovanje stresa,
- obvladovanje dihalnih in telesnih vaj za premagovanje stresa.

Namembnost seminarja:

Seminar je namenjen funkcionarjem in strokovnim delavcem Zveze, sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ZSSS ter članom svetov delavcev in delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb.

Pogoj za udeležbo na seminarju je članstvo v enem od sindikatov, ki so združeni v ZSSS.

Čas in kraj izvedbe:

Seminar bo v četrtek, 8. oktobra 1998, v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana.

PROGRAM SEMINARJA:

1. Kako nastanejo problemi?

- ustvarjalna in razdiralna igra domišljije; samouresničljive napovedi; zastareli vedenjski vzorci.

2. Kako nastane stres?

- zavedanje in prepoznavanje stresnih dogodkov; strategije za obvladovanje stresnih situacij: odmik (disociacija), sidranje, preokvirjenje; motiviranje sebe v slabih trenutkih.

3. Sami soodločamo o svojem zdravju:

- zavedanje o bivanju v tem trenutku; popolno dihanje; drugi duševni vplivi.

4. Sprostitvene vaje in tehnike za različne potrebe:

- mentalni trening in meditacija; sprostitvev in glasba; avtogeni trening; sprostitvev po Jakobsonu; samohipnoza.

Metode: pogovor, mentalni trening, delo v parih in skupinah, razlaga, igre vlog, gibalne in sprostitvene vaje. **Strokovna izvajalka:** Nada Mulej, profesorica slovenskega jezika in primerjalne književnosti, trenerka za nevrolingvistično programiranje z mednarodnim certifikatom in mojster poslovne komunikacije

Rok za prijavo: Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 30. septembra 1998. Seminar bomo izvedli, če bo 18 prijav; če jih bo več, bomo preostale prijavljene uvrstili na naslednji seminar. **Kotizacija:** Cena seminarja znaša 11.000 SIT za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno strokovno gradivo in osvežilni napitki). Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije. Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite "Seminar XIII., sklic na številko 18". **Dodatne informacije:** Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489 in pri Jožici Anžel na telefonski številki 061/13 10 033, interna 281 ali 061/316 489.

Vodja izobraževanja pri Svetu ZSSS:
Vanda Rešeta

Prijavnica in drugi razpisni pogoji za gornji seminar so bili objavljeni v prejšnji številki Nove Delavske enotnosti.

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar "OSEBNOST USPEŠNEGA POGAJALCA" 22. oktobra v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16/I

Ime in priimek:..... Datum rojstva:.....

Izobrazba, stopnja izobrazbe:.....

Naslov doma:.....

Zaposlitev, naziv in naslov družbe:.....

- delovno mesto:.....

Član sindikata dejavnosti Slovenije:.....

Član sveta delavcev: DA NE

Funkcije v sindikatu podjetja oz. zavoda:.....

Predsednik sindikata podjetja: DA NE

Drugo (navedite):.....

Funkcije na drugih ravneh sindikalne organiziranosti

• V sindikatu dejavnosti (navedite):.....

• V območni organizaciji ZSSS (navedite):.....

Žig in podpis odgovorne osebe:

V ....., dne .....

